Ч. 235 (14.484). Львів, неділя 18. жовтня 1936. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 504-060. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Шірічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41. „ Друкарні: 229-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Націоналізація французького воєнного промислу.

ПАРИЖ, 17. 10. ПАТ. Комунікат міністерства летунства повідомляє: Виконуючи закон з 11. серпня ц. р., міністр летунства приступає до націоналізації всіх підприємств, що продукують летунський матеріял і мотори, призначені до військових цілей. Цю ділянку продукції переймуть 4 товариства, в яких держава матиме 2/3 капіталу. Зорганізують їх у найближчому часі.

Кривавий напад французьких страйкарів.

3 ОСОБИ ВАЖКО РАНЕНІ, 50 ЛЕГКО.

ШАРТР, 17. 10. ПАТ. У Торі зібралися в рагуші плянтатори буряків, яких префект запевнив, що страйкарі небавом покинуть окуповану цукроварню. Коли вони вийшли на вулицю, напали на них страйкарі з палицями й ножами. Жандарми ледви зліквідували завзяту бійку. Понад 50 осіб ранених з того 3-ох селян важко.

ШАРТР, 17. 10 . ПАТ. Страйк у цукроварні в Торі покінчився, робітники вернулися до праці.

ВОЛІЮТЬ СТРАЙКУВАТИ.

ПАРИЖ, 17. 10. ПАТ. Начальний страйковий комітет річної плавби приняв договір, устійнений вчора у президії ради міністрів. Тимчасом з Руену прийшла вістка, що страйкарі рішили не приняти порозуміння і продовжують страйк.

ДРІБНИЙ ГУРТ ДЕЛЕҐАТІВ ПРОВОКУЄ СТРАЙКИ.

ЛІЛЬ, 17. 10. ПАТ. Виявилося, що часто пусті причини спричинюють страйки, наражуючи сотні родин на голод. Рішення накидає дрібна меншина. З огляду на те робітництво деяких фабрик округи Рубе рішило, що страйк можна почати лише після тайного голосування всіх заінтересованих. З поміж 600 робітників ткальні „Кулїе", що страйкують від 24. вересня, 480-ох підписало петицію з домаганням негайно вернутися до праці.

ПЕРЕСТРІЛКА МІЖ ФРАНЦУСЬКИМИ НАЦІОНАЛІСТАМИ Й ЛІВИМИ.

ЛЄ МАН, 17. 10. ПАТ. Недалеко від міста відбулися збори „Французької суспільної партії"; опісля дійшло до перестрілки з протиманіфестантами. Ранених не було

Кров на вулицях Бомбаю.

ГРІЗНІ СУТИЧКИ МУЗУЛМАН З ҐІНДУСАМИ.

БОМБАЙ, 17. 10. ПАТ. Нині досвіта почалися дальші заворушення; зрабовано кілька склепів, кілька пагод і мечетів намагалися підпалити. Поліція стріляла до ґіндусів, що намагалися підпалити мечет, рівночасно музулмани пагоду. Здається, що не обійдеться без інтервенції війська.

Ґіндуські й музулманські провідники закликають у спільній відозві до спокою, але покищо без успіху.

БОМБАЙ, 17. 10. ПАТ. У цілій Індії підчас заворушень убито 38 осіб, ранено 360.

Заворушення в червоній фльоті?

ТЕНЕРІФА, 17. 10. ПАТ. На чердаку червоного корабля „Кампеадор" вибухли заворушення. Залога увязнила капітана, що не хотів підпорядкуватися інструкціям з Москви.

ЧЕРВОНИМ НЕ СТАЄ СИРІВЦІВ.

АНДЕ, 17. 10. ПАТ. У промислових осередках Катальонії помітно недостачу сирівців, зокрема бавовни та вугілля. Цього останнього бракує також у подрібній розпродажі. Перед крамницями творяться довгі черги, що тамують вуличний рух, тому міліціонери час до часу беруть гурт жінок, що чекають на чергу на вивозять їх за місто, щоб опісля мусіли пішки вертатися перед крамниці.

КАТАЛЬОНЦІ В НАЦІОНАЛЬНІЙ АРМІЇ.

АНДЕЇ, 17. 10. ПАТ. Велика частина багатого катальонського міщанства служить у нац. рядах як добровольці — будьто для ідеї, будьто з біди, є між ними і такі, що втікли від переслідувань.

ЧЕРВОНІ ВТРАТЯТЬ ЧОТИРИ КОРАБЛІ.

КАЗАБЛЯНКА, 17. 10. ПАТ. 4 кораблі мадридського уряду: торпедовець „Ґравіна", нафтовий транспортовець „Кампеадор", товаровий корабель з вугіллям „Абассо" та товаровий з 8-ма панцирними автами „Кабо-Пріор" залишилися в Казабляниці. Правдоподібно „Ґравіну" роззброять, а залогу інтернують, бо минає речинець, до якого цей торпедовець мав відчалити. Три торговельні кораблі здається судово засеквеструють, бо їхні капітани не можуть заплатити портових оплат.

ЩО КАЖЕ НАЦІОНАЛЬНЕ КОМАНДУВАННЯ?

ТЕНЕРІФА, 17. 10. ПАТ. Вчора пополудні заняли частини ґен. Молі Навас дель Рей — тепер зблизилися вже до Наваль Карнеро.

ЛЯ КОРУНЯ, 17. 10. ПАТ. На **арагонському** фронті націон. війська розбили під Сієрра Алькубієре червоних, що втратили 60 убитих; під Толедо полягло 90 червоних. Нац. війська відбили випад оборонців Мадриду, що втратили 150 убитих і 270 ранених, крім того 300 крісів та 7 скорострілів. Нац. летуни збомбардували летунський майдан у **Малязі;** 5 літаків знищено. Під Талявероюю вістрілено 3 червоні літаки, під Кордовою — 2, у Малязі — 1.

ХАКА, 17. 10. ПАТ. На фронті Сан Мартін де Вальде Іґлезіяс зістрілено два червоні літаки. Один летун зіскочив на легкопад та попав у полон.

ПОРТУГАЛІЯ ЩЕ НЕ ВІДПОВІЛА.

ЛЬОНДОН, 17. 10. ПАТ. Як повідомляють добре поінформовані британські кола, Портуґалія не дала ще формальної відповіди комітетові для неінтервенції в Еспанії на скарги мадридського і московського уряду

Австрія та девалюації.

ВІДЕНЬ, 17. 10. ПАТ. Союз австрійських промисловців апробує рішення уряду, що удержує випитет шілінга. Рівночасно союз переговорює з урядом, щоб цей останній забезпечив інтереси австр. експортерів у краях, що перейшли девалюацію.

З актуальних питань польського дня.

Варшава, 16. жовтня 1936.

Справді варто тішитися, в якій черзі — щодо питомої ваги справи— називати ті три проблеми, які, без огляду на свій постійно актуальний характер, у даному моменті спеціяльно полонять увагу польських керманицьких державних кол та всього польського громадянства. Ці три проблеми — це 1) оборона границь, 2) господарська кріза і 3) політична організація польського громадянства. Питання закордонної політики можна не брати під окрему точку, бо воно чейже найтісніше вяжеться і з проблемою оборонної здібности держави і з господарською ситуацією: якнайяскравішим прикладом за це може послужити недавня подорож ґен. Ридза-Сьміґлого до Парижа, яка означала не лиш політичне наближення до Франції, але й відкриття можливостей у той спосіб збільшити продукцію деяких галузей промислу та повести прилюдні роботи, щоб і оборонну силу держави піднести і безробіття ліквідувати.

Реалізація практичних вислідів тієї паризької подорожі (велика франц. позичка) все ще незавершена. Станула цьому на перешкоді передусім девалюація франка, яка відразу ускладнила і питання висоти позички і спосіб її обрахунку; однак після побуту у Варшаві французького міністра торговлі Бастіда — виїхала до Парижа (вже друга) делеґація і трансакція буцім то має бути швидко сфіналізована. Затягнутись вона може ще тому, що призначення такої великої закордонної позички вимагає згоди від французького парляменту. Можливо, що при цій нагоді у неприхильному для справи позички тоні відізвуться ті французькі кола, які кричали на честь ґен. Ридза-Сьміґлого та виявляли щедрі кредитові жести у блаженній вірі, що ось Польща „відірвалась" уже цілком від Німеччини та приступає без застережень до франко-чесько-совітського бльоку. Ці заведені надії могли дещо вплинути на прохолоду первісних палких обіцянок.

Девалюація франка кепсько вплинула на швидку фіналізацію позички, але ще більший відгук найшла вона у Польщі, викликуючи серед найширших верств населення сумніви, чи не прийдуть які зміни й у польській валютовій політиці. Офіціяльні чинники рішуче всі такі поголоски заперечили. В усякому разі ніяких змін не можна сподіватися перед соймовою сесією, нова конституція пересунула термін скликання звичайної сесії на кінець листопада, а нема ніяких познак, щоб уряд задумував скликати раніш сесію надзвичайну.

Очевидно, що питання оборонної здібности держави, закордонної позички чи валютової політики, це дуже невдячні часописні теми.

Не дають вони поля до попису та вичерпуються у рідких і коротких замітках, а то й у коротких офіціяльних чи півофіціяльних комунікатах. Тим більше місця присвячує польська преса третій порушеній темі: політичній організації польського громадянства. Преса не потребує тут уже лякатися закиду зради державних тайн. Однак фактичного матеріялу, як субстрату для мериторичних міркувань, — має польська преса й у цій преважній справі страшенне мало та мусить і тут орудувати поголосками і сплетнями.

Вихідною точкою для всяких міркувань на цю тему це той безперечний факт, що після відкинення демократичних форм прилюдного життя та розвязання ББ при одночасній невдачі експерименту з „безпартійним соймом", організоване польське політичне життя зависло у воздусі. Відповідальні польські чинники відчули цю ненормальну ситуацію та рішили покласти їй край покликанням до життя нової партійно-політичної організації, що проголосилаб якісь нові творчі ідеольоґічні напрямні та санувала теперішній міжпартійний балаґан. Завдання головного організатора припало — з волі ґен. Ридза-Сьміґлого — полк. Коцові. Про успіх чи невдачу цієї місії говорити безумовно передчасно, але факт, що від останнього зїзду леґіоністів, від якого формально рахується початок формування нового табору, минуло уже якого пів року, спонукує опозиційну пресу не тільки виписувати щораз фантастичніші історії на тему поступу організаційних та ідеольоґічних підготовчих робіт нової партії, але й глузувати собі з самої ідеї згуртувати поляків, невдоволених з істнуючих партій та цілої міжпартійної системи — в одну нову партію чи якусь нову політ.-організаційну систему. Тепер зачуваємо, що переломовим днем має стати 11-ий листопад. Та покищо замісць познак кристалізації польського політичного табору — видно щораз більше розпорошення, і то одинаково у старих політичних польських партіях, як і того табору, що його обхоплювала спільна назва ББ. До якого ступня дійшла „диференціяція" у польських політ. партіях, може свідчити факт, що на 18 варшавських щоденників, що виходять у польській мові, аж 3 т. зв. „10-грошівки" („АБЦ", „Вечур Варшавскі" і „Ґонец Варшавскі") належать до „народового" табору, але не є ендецькими і не співпрацюють з „Варш. Дзеніком Народовим"; саме вчора появився новий 10-сотиковий щоденник „Дзеннік Популярни", соціялістичний орган і ніби льояльний супроти П. П. С. та „Роботніка", але фактично зроджений із ферменту у тій партії; сьогодні-завтра мають появитися ще якісь два нові щоденники, з того один 5-тисотиковий теж „народовий".

Про відносини внутрі проурядового табору свідчить проречисто факт, що у недавніх міських виборах у Лодзі не брала участи взагалі ніяка санаційна група, лише боротьба йшла між ендеками, жидами та соціяло-комуністами. Маленький причинок до характеристики відносин дає теж відсутність обох маршалів — сойму і сенату — у прогульці парляментаристів, що її зорґанізував по Польщі віцепремієр Квятковський: вони ніби образилися на комунікат, що повідомляв про їхню участь у прогульці без попередньої їх згоди, алеж річ булаб дуже дрібна, колиб не входили в гру ніякі глибші розбіжности. Фактом теж є, що треба аж стільки місяців для праці над консолідацією санаційного табору — покищо з ніякими видними вислідами. Безліч версій викликали теж димісії віцеміністра хліборобства Рачинського та віцемін. фінансів Лехніцького. Читачі „Ґазети Польської", „Курієра Поранного", „Часу" і „Слова" теж чимало сказалиб на тему ідиллі між цими органами одного табору.

Найближча соймова сесія в усі ці справи внесе мабуть дещо світла і — порядку. Покищо посторонній глядач не бачить ні одного ні другого.

Нова „реґіональна політика" на Підкарпатті.

ШАХУВАННЯ ГРЕКО-КАТ. ДУХОВЕНСТВА Й УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО ПРОВОДУ.

Закроєна на широку мірку акція за переходом української дрібної шляхти на римо-католицький обряд, яку інтенсивно переводить тепер бюрократія збірних громад у роді Яся Яворського-Мартича, війта з Турки, під патронатом і при допомозі адміністраційної влади і — на жаль — військових кол, у турчанському, самбірському, дрогобицькому, добромильському і сяніцькому повіті, є лише зручним маневром, щоб відвернути увагу українського громадянства від нової „реґіональної" політики на нашому Підкарпатті.

Незрозуміла ця політика головно в сумежних повітах з Лемківщиною: в ліському і турчанському. І так: у ліському повіті, який задумують враз з коросиянським та сяніцьким повітом прилучити до краківського воєвідства при нагоді нового адміністраційного поділу держави, про що зрештою голосно говорять адміністраційні чинники, наші товариства та організації зустрічають нечувані перешкоди у своїй діяльности. Те саме діється при заснуванні нових товариств чи організацій. Зате жмінка москвофільських недобитків, яка втішається спеціяльною опікою ліського старости Гоньсоровського, явно-славно запевняє тепер своїх однодумців у Турчанщині, що при нагоді зміни границь львівського воєвідства, ліський і турчанський повіт перейдуть під руку „руського єпископа в Риманова".

Одночасно від турчанського повіту окружують тепер Лемківщину православієм. Так, сумний це факт, але правдивий. Саме після проголошення Апостольської Адміністратури для Лемківщини у турчанському повіті стала нагло актуальною справа з православієм. На перший вогонь пішло темне, але велике село Яблінка Вижна, на межі ліського і турчанського повіту, де половина селян перейшла на православія. З цього першого вогнища москвофіли вже два роки намагаються поширити православія в сусідніх селах. І хоч як вилазять зі шкіри, хоч їх аґітатори втішаються незрозумілою підтримкою місцевої адміністраційної влади, проте православні навіть у самій таки Яблінці В. не то, що не поширюють свого стану посідання, але навпаки: присіли зовсім і перейшли до оборони. Наслідок їхньої акції такий, що греко-католики в Яблінці В. і сумежних селах є нині не лише ревними католиками, але національно освідомленими та добре зорганізованими членами української нації. Зате між православними, головно між молодю, шириться тепер безбожність, добре підложа під комунізм. Це явище наскрізь зрозуміле, якщо взяти під увагу, що православний батюшка в Яблінці В. є крайнім неуком і використовує нечувану забобонність бойків та займається ворожбитством. Не диво, що став посміховищем у селі між своїми і чужими. Повну неграмотність цього батюшки ілюструє найкраще такий факт, що він навіть не вміє грамотно записати до шкільного денника кілька слів по закінченні години релігії. Річ ясна, що батюшка намагається писати (і пише всі метрики і т д.) польською мовою, якої — до речі — не знає, бо нпр. слово „молитва" пише у шкільному деннику (польською абеткою і кирилицею) як „модлітев". З цього найкраще можемо уявити собі, яку цей „батюшка" має взагалі освіту (кажуть, що десь був слугою на Волині і за якісь спеціяльні „заслуги" висвятили його на батюшку). Ясно теж, що такий „батюшка" навіть при найбільше „обєктивних умовинах" для „аґітації" таких-же напів грамотних аґітаторів по наших темних підгірських селах не вдіє вже нічого з поширенням православія в найближчій околиці Яблінки Вижньої.

Другим таким вогнищем православія у турчанському повіті стало тепер нагло прикордонне село Бітля (на схід від Турки), де в літі ц. р. перейшло на православія коло 60 селян. Це теж заслуга москвофілів (м. ін. довголітнього учителя Чайковського, який по переході на емеритуру вже з Турки опікується до останіх днів темними бойками з Бітлі).

Але не йде нам про злочинну акцію москвофільських недобитків, які у страшній ненависти до свого народу, здібні до найбільшої кривні і напевно будуть при кожній нагоді вести свою акцію за переходом на православія. Коли вже будуть оголошені документарні дані про їхню ганебну ролю нпр. на Лемківщині, тоді їхня злочинна роля виявиться у повній наготі Тепер українське духовенство повинно дуже вважати, щоб заздалегідь здемаскувати облудну гру москвофілів, які вдають ревних католиків і одночасно аґітують за православієм. Зате необхідно нам витягнути відповідні висновки з ось такого факту: Вже два місяці сидить у Турці православний батюшка і під боком старости відправляє богослуження в домівці т-ва Качковського. (Староство і т-во Качковського приміщуються в одноповерховому москвофільському Нар. Домі, на будову якого покійний уже нині парох Турки дав перед війною 30.000 корон з церковних грошей, мовляв, цей дім буде власністю церкви. Тимчасом нині Нар. Дім у руках москвофільської кліки, яка комірне 260 зол. місячно обертає виключно на свої потреби).

І ось хоч у Турці не перейшов ніхто на православія, а 4-ох православних москалів, які залишилися тут від свого полону в австрійській армії, не ходили ні це ходять взагалі до церкви ні до костела, православний батюшка преспокійно веде свою акцію при допомозі кількох москвофілів. Але тому, що батюшка теж не грішить ширшою освітою і поводиться так, що своїми „проповідями" відстрашує з богослуження навіть менерів москвофілів, то не буде мати великих успіхів у Турці.

Одначе діло в тому, що акція батюшки в Турці дивно сходиться з акцією перетягання української шляхти на римо-католицький обряд.

Православія у Бітлі вибухло теж щойно в літі ц. р. саме після того, як в сусідньому селі Комарниках не лише розвинули сильну акцію між шляхтою за зміною віри своїх батьків, але приступили з поспіхом до будови костела. Ну щож — конституція забезпечує свободу віроісповідання і ширення Христової віри — скажуть прихильники православія. Правда. Але тоді мимохіть виринає думка, чому то греко-католицькому духовеңству з Галичини заборонено взагалі вести унійну акцію на північно-західних українських землях між своїми братами, і кільком черцям чину: Редемптористів і Василіян та Преосвященному Чарнецькому ставлять в їх акції нечувані перешкоди? Виринає думка, чому православний „батюшка" може під боком старости послуговуватися неправдивими і крайно демаґоґічними нападами на католицьку Церкву і католицьке духовенство тоді, як греко-католицьке духовенство не сміє переступати „сокальського" кордону, щоб голосити слово правди.

Таким чином відповіди на останні потягнення з православієм у Турчанщині слід шукати в іншій площині: політичній. Незорганізоване якслід і темне українське населення гірських і підгірських повітів стає одним тереном для експериментів. Мета такої політики дуже ясна: На допомогу православію, яке ніяк не вибухає стихійно, як цього бажають собі враження, приходить саме у Турчанщині масова акція з перетяганням дрібної нашої шляхти, щоб ось так зашахувати греко-католицьке духовенство в його оживленій протиакції проти православія і „душехватства". Одночасно українському політичному проводові кидається нові колоди, щоб розпорошувати його енерґію на проломлювання кордонів: крім сокальського, ще й нового лемківського та гуцульського і примусити його остаток до боротьби за дрібні дошкульні, а не засадничі речі. Цей плян надто грубими нитками шитий, щоб його не зрозуміти. Тому нашим обовязком подвоїти енерґію і кинутися до інтенсивної праці на загрожених відтинках нашого національного життя. Як закривання українських культурно-освітних і кооперативних товариств та організацій довело до масового зросту національного освідомлення на Лемківщині, так перетягання шляхти доведе теж до швидкої орґанізації цих нащадків давніх боярів і скорішого зорґанізування наших верхованців.

„Православна література".

ДЕЩО ПРО ПРЕСОВІ СПЕЦІЯЛЬНОСТИ МИТРОПОЛИТАЛЬНОГО „СЛОВА".

Відношення вищої духовної влади Православної Церкви до вірних української національности, які творять величезну більшість її членів, має багато прикмет нестійности, нерішучости, химерности. Ця правда, на жаль, стара і загально відома, як і загальнознаний є факт неокресленности і етеричности цілої політики православних автокефальників, що ніяк не можуть або не хочуть зясувати остаточно і виразно свого становища до справ, які силою своєї життєвої ваги мусять цікавити.

Є дві можливости, обі для успіхів політики Православної Церкви в Польщі однаково безнадійні: — або ця церква не може знайти якоїсь постійної методи, що свідчить про її внутрішню слабість, або метода її поведінки супроти „пастви" полягає саме на **безсистемности**, що тимбільше нічого доброго не ворожить. Одною з хоробливих справ, що анормалізують життя Православної Церкви, є проблема, якої змисл містить в собі лаконічно-іронічний титул наших рефлексій. Хочемо критично приглянутись деяким засобам, що їх уживають православні редактори, інспіровані „отвєственнимі ліцамі".

Перед нами лежить „Дитина" — додаток до газети „Слово" ч. 33. за 1936. рік.

Народилась ця „Дитина", як довідуємось — з найкращої ініціятиви гуртка молодих українців у Варшаві, що сконтактувались щасливо з редакцією „Слова" і здобули її згоду видавати цей часопис — часопис — як каже його назва — присвячений українським православним дітям, під фірмою митрополичого органу. Сама думка видавати таку газетку, як теж її зміст актуальні і варті найбільшого признання. Цитуємо уривок зі вступної статті до читачів: „Дорогі Діточки!... Мусите знати, що кожний народ має багато своїх дитячих часописів. І ми, українці, маємо кілька таких часописів; з них найкращі „Дзвіночок" і „Світ Дитини", що виходять у Львові. Але досі ми не мали окремого часопису для дітей Волині, Холмщини, Полісся й Підляша. В нашому часописі ми будемо писати про все, що може цікавити Вас, молоденьких наших читачів. Будемо писати про те, що діялося колись і діється тепер на нашій землі... Якщо кому це тяжко читати, бо ще замалий, або неуважно вчиться в школі, то нехай йому почитають ті, що краще вміють читати по українськи..." А далі йдуть цікаві, держані у виховно-релігійному українському дусі оповіданнячка, віршики й вістки про большевицький терор на Україні.

Подивляємо активність варшавської української молоді, що не забуває за конечність пресової, здорової акції серед селянської православної дітвори, загроженої денаціоналізуючими впливами, але одночасно подивляємо всесторонність „Слова". І не можемо змінити нашого становища супроти журналістичних спеціяльностей редакторів з православних часописів, доти, доки виходитимуть побіч себе москвофільські „Воскресния Чтенія", півофіційні „Польскі Строніци Слова", русско-патріотичні „Детскі Лісткі" й мізерно-безнадійні „Православні Селяни" та безконечно-нудні святочні додатки „Слова"...

І тому нічого дивного, що навчені довгим досвідом не захоплюємося появою чергової „Дитини", яка матиме дійсно щастя, коли не загубиться серед своїх старих свояків з редакції, або не вмре тихою смертю скромного газетного додатка, що ним хтось запихає комусь очі. Якщо б так мало бути, жаль доброї волі ініціяторів і правдивої радости малих волинсько-поліських читачів. Дотично цих останніх маємо дещо сказати:

„Дитина" м. ін. пише: „Якщо хто неуважно вчиться в школі і не вміє читати по українськи"...

Думаємо, що таке речення треба справити малою заміткою: на землях, для яких призначена „Дитина", багато дітей не має змоги вчитися української мови просто тому, що її ніхто не вчить, бо навіть релігії вчать у мові польській.

Варто, щоб помислові й універсальні журналісти з православної преси цей факт добре запам'ятали для добра Православної Церкви, якої пастирі не мають відваги здобутися на вибір виразної дороги і зіставивши своє стадо самому собі, блукають по роздоріжжях, що до нічого дійсно творчого, дійсно християнського не ведуть і не доведуть.

Гром.

РАС НАСІБУ ПОМЕР.

ДАВОС, 17. 10. ПАТ. Вчора помер тут Рас Насібу, стан його здоровля погіршувався з дня на день.

За ревізію закордонної політики Чехословаччини.

II

Прага, жовтень 1936.

Пропозиція договору вічної приязни між Польщею й Чехословаччиною справа загально відома. Відомо теж, що Польща на нього не погодилася. Сталося так мабуть тому, що такий пакт не мав би для Польщі реального значіння і не міг заступити їй договору з ЧСР про взаємну допомогу. Треба теж думати, що така пропозиція договору вічної приязни могла бути з боку Чехословаччини гарним жестом, але не могла бути основою реального союзу.

І факт залишається фактом: Чехословаччина має договір про взаємну допомогу з Францією, а навіть зі Совітами, але Польщі вона навіть не робила пропозиції такого пакту. Прихильники до-

теперішньої концепції чехословацької закордонної політики пояснюють це нездорове явище тим, що англьосаксонський світ дивиться, мовляв, байдуже на майбутній конфлікт за кордони Польщі. І навпаки: кордони Чехословаччини цей англьосаксонський світ визнає за непорушні. Таке пояснювання є на думку „ревізіоністів" зовсім хибне. Дотеперішній розвиток міжнародньої ситуації післявоєнної Европи вказує на те, що теперішні кордони Польщі визнавали досі Совіти і Німеччина. Лиш Чехословаччина — як виходить з пояснення „Лідових Новін" — стабільности цих границь не визнає. Отже важко вимагати, щоб яканебудь держава заключала договір приязни з тим, хто не має довіря до кордонів цієї держави і хто обмежує свої договори лише на деякі випадки. І в цьому лежить вся суть трагічної розбіжности між польською і чехословацькою орієнтацією. Треба ясно здати собі справу з того, що кожне ослаблення Польщі на тлі нинішнього укладу европейських сил збільшує небезпеку воєнного конфлікту, збільшує тимсамим небезпеку за майбутнє Чехословаччини. Кожне таке ослаблення нинішньої Польщі наближає Росію до Німеччини, а Німеччину до Росії. Таке зближення зовсім не лежить в інтересі Чехословаччини.

Думка, що англьосаксонський світ має якийсь особливий інтерес для кордонів Чехословаччини, чи пак, що цей інтерес більший, ніж для кордонів Польщі зовсім помилкова. Про це повинна булаб переконати кожного остання ревізіоністична промова Ідена в Женеві. Про це переконують нас і деякі інші факти як нпр. знаменна англійська дискусія про можливість німецького нападу на Чехословаччину, те, як Англія приняла австро-німецький договір і т. п. **Англія веде вже нині германофільську політику**, хоч би навіть **за ціну невдачі льокарненської конференції.** Англії йде про те, щоб зєднати собі Німеччину для ослаблення Італії. **Англія має інтерес лише для західного пакту, для стабілізації західних границь Німеччини**, а зовсім не дбає про границі Чехословаччини чи Польщі. І деж тут якенебудь оправдання для такої закордонної політики Чехословаччини, яка відкидає можливість договору про взаємну допомогу з Польщею, а яка старається доказати потребу такого договору з Совітами?

На раду, яку „Лідове Новіни" дають Польщі, щоб вона приступила до системи загальної забезпеки европейських держав, „Венков" відповідає: Це дуже проблематична рада, особливож нині, коли взяти під увагу, що провалення системи санкцій, ліквідація абісинського питання, обсада Надренії — все те доказує, що ця концепція загальної забезпеки зовсім провалилася. На кожний випадок така концепція не може бути ніякою запорукою безпеки для малих держав. Не треба забувати, кажуть далі „ревізіоністи", що інтереси великих держав для стабільности держав середніх і великих є дуже ріжні і розбіжні. Тимто пахне просто комізмом нині ще радити Польщі, щоб вона йшла на те, що не було для неї задовільне тоді, коли ця т. зв. загальна забезпека могла мати ще зовсім інший зміст та інше значіння. Чехословацька закордонна політика не сміє забувати теж й на те, що нині приходить до вирівнювання взаємин між Польщею і Францією. Це також примушує Чехословаччину зревідувати головні напрямні своєї закордонної політики. Кожне вияснення на польсько-чехословацькім відтинку рівняється збільшенню та скріпленню безпеки в Середущій Европі, тим самим і на східних кордонах Польщі.

Недавно принесла чехословацька соціялістична преса вістку, що на конференції між Іденом і Беком говорилося про те, щоб проблему Східної Европи виключити з льокарненських переговорів, а щоб заспокоїти Совіти мала би Польща, Румунія, Чехословаччина і Литва заключити взаємний договір про ненапад. Далі ці держави зо-

бовязалисяб зберегти невтральність на випадок совітсько-німецької війни.

Цю вістку використали прихильники ревізії дотеперішньої концепції чехословацької закордонної політики для підсилення своїх ревізіоністичних аргументів: Вже сама думка такого договору вказує на потребу такої ревізії. Чехословаччина ніколи не може стати мостом ані для Совітів, ані для Німеччини, а щоб таким мостом не стати, мусить Чехословаччина співпрацювати з тими державами, які мають такі самі тенденції й держаться такої самої політики.

Бльок держав між Сходом і Заходом стає єдиною можливою базою, яка може паралїжувати кожну спробу загального конфлікту. „Вже це наказує Чехословаччині — читаємо в одній із статтей „Венкова" — в найближчому майбутньому розбудувати цілий ряд договорів, які забезпечили би невтральність на випадок конфлікту між Сходом і Заходом. Мусимо тямити, що зобовязання, які нам могли вязати руки ще 1925. р. й тому видавалися нам некорисні, стають нині предметом реальної дискусії і набирають для нас конкретної позитивної вартости".

Накінець цікаво ще підкреслити, що ціла ця дискусія з боку чехословацької аграрної партії йде в парі а незвичайно гострою протикомуністичною кампанією цієї партії. Але про це вже іншим разом.

М—н.

Вплив середовища на творчу працю.

ЛЬВІВ І ЙОГО ТВОРЧІСТЬ.

(Д-р Л. Хвістек: „Середовище".)

Д-р Л. Хвістек став громадянином Львова щойно від 6 літ, але за той час так з ним зжився, що тужить за ним навіть підчас вакацій з Закопаного, з яким вяжуть його давні теплі спомини. Львів — уважає він за найкраще місто у Польщі, не тільки з огляду на природу. Люди тут ліпші та лагідніші, ніж в інших містах, міщани та робітники нагадують своєю вдачею передвоєнних італійців та еспанців.

Львів як місто, де перехрещуються дві ріжні культури, міг би бути дуже творчим середовищем. У XV. і XVI. в. з цього середовища вийшли мистці, яких твори можемо оглядати в „Українському Національному Музею". Львів має багато таланавитих людей, але мало з них має вищу амбіцію, силу експанзії, мало вміє вести збірну, організовану працю. Таланти є тут тої думки, що не варт робити зусилля, бо й так з цього нічого не вийде. Три минулорічні добрі мистецькі вистави робили враження своєю пусткою місць для закоханих пар, що шукають самотности. Львівська публика байдужа до нових мистецьких напрямків відкидає разом із ними і все інше. Можливе, що причин байдужности львовян до нових культурних проявів требаб шукати в їх занадто загостреному критицизмі, недовірю до нових почминів.

На тлі цієї байдужности треба подивляти спроби мистецького гуртка „Артес", що представляв у Львові — Париж і не дав себе заморозити ніякими перепонами, дарма, що публика відверталася від образів мистців цієї групи, наче від рисунків на мурах.

Прелеґент зупиняється на ріжних осередках культурної праці у Львові — на літературі, науці, театрі. Вказує нпр. на велике зацікавлення проблемами літературознавства, завдяки впливові таких трьох знавців як проф. Кляйнера, проф. Інґардена та О. Ортвіна, — на труднощі втримати міський театр на відповідному рівні через недостачу польських ориґінальних пєс. Театр виконує своє справжнє призначення, коли дає пєси сучасних авторів, навіть коли вони беруть несучасні сюжети, бо тоді вони завсіди реаґують на сучасність живіше, ніж пєси чужинні.

Питання новини в мистецтві та його обнови, дає прелеґентові нагоду пригадати, що Український Національний Музей у Львові влаштував кілька років тому велику виставу модерних чужинних мистців разом із українськими мистцями. Мало хто знає, що в цьому Музею находяться твори О. Архипенка, імення якого звязане з цілою новою добою сучасної різьби. У Львові працював теж ориґінальний мистець О. Новаківський — мистець великої стихійної сили, якого твори теж залишилися по львівських музеях.

Д-р Хвістек є тої гадки, що українські мистці не повинні наслідувати французького імпресіонізму, а повинні звернутись до мотивів національної творчости, йти за зразками византійського мистецтва. Зпосеред молодшого покоління М. Бутович визначується саме таким ориґінальним своєрідним талантом.

Назагал мистці, що виросли на нашому ґрунті, не повинні би імпортувати примітивізму з Парижа, тому що можуть найти самі в собі досить примітивізму. У Львові є теж дослідники мистецтва дітей з метою проаналізувати психольоґію примітивів.

Прелеґент зазначував кілька разів, що не може зупинятися подрібно на праці ріжних одиниць і часто кидав тільки прізвища, пригадуючи одним словом їх заслуги. За таку заслугу вважає теж працю єдиного польського журналу у Львові „Сигнали", який єдиний у Польщі постійно інформує читачів про українську творчість.

Прелеґент зупинився при кінці на загальному питанні про вплив середовища у творчости. Звернув він увагу на те, що вплив середовища залежний від розумного становища груп до нових творчих починів. Справедлива оцінка цих починів повинна теж іти впарі з боротьбою проти фальшивих авторитетів.

м. р.

З життя наших установ.

УСТАНОВЧІ ЗБОРИ „ДОЛІ".

Перші (установчі) збори „Долі", Товариства священичих подруг, відбулися 16. жовтня ц. р. у Львові. По Службі Божій, яку відправив у намірениі Товариства о. крил. Юл. Дзерович в Успенській церкві, зійшлися учасниці зборів у салі „Української Бесіди" в год. 11. Численно 22 (з цього 13 з провінції і 9 зі Львова) пань, явилися на зборах із львівського духовенства: о. крил. В. Лициняк, о. Ю. Дзерович та о. В. Лончина.

Збори отворила короткою промовою п. Наталія Дзеровичева, як перша з підписаних на статуті, і подала до відома коротку історію оснування, потребу і цілі нової організації. Предсідницею зборів вибрали присутні п. Антонію Конрадову, заступницею п. Марію Солонівську з Пукова, секретаркою п. Теофілю Осташевську з Підберезець. З черги відчитав і пояснив статути о. Юліян Дзерович, при чому при деяких точках вивязувалася дискусія, яка причинилася до вияснення цілий й завдань Товариства. Опісля збори установили висоту річної вкладки на три зол., при чому членами Товариства на основі статуту можуть бути і священики.

До Управи Товариства вибрані отсі пані: Наталія Дзерович, голова; Стефанія Моншиборвичева, заступниця голови; Антонія Шпитковська, секретарка; Ольга Лончинова, скарбничка; Олена Ґурґулова, Елеонора Костельникова і Ярослава Коверкова, виділові; Теофіля Осташевська й Ольга Воронюкова, заступниці виділових; до Контрольної Комісії увійшли: Софія Лициннякова, Антонія Конрадова і Марія Коритkова; заступницями членок Контр. Комісії вибрані: Олена Дурбакова й Олена Яросевичева.

Нововибраний Виділ відбув своє перше засідання і намітив цілу низку праць у користь Товариства, про які буде повідомляти суспільність через пресу. Виділ має надію, що жодна подруга священика не залишиться поза організацією, а також і всі священики стануть дійсними членами Товариства (місячна вкладка всього 25 сот.). Всі, що вийшли зпід священичої стріхи, або якимнебудь способом з нею звязані, повинні станути спомагаючими членами Товариства. Домівка Товариства поміщується в домі Т-ва св. Андрея при вул. св. Тереси ч. 36 у Львові.

Цьогорічне риковисько в Перегінську.

Годі не поділитися з нашим громадянством вістками про цьогорічні ловецькі успіхи Перегінська, цього нашого найбільшого ловецька в краю. Якщо воно не перше й між чужими щодо величини, то здобуває воно з року на рік коли не перше, то одно з перших місць щодо якости і краси. Підтверджує цей погляд вислід цьогорічного риковиська, на який склалися попри винятково добрий стан звірини дбайливий догляд за нею, лагідна минула зима, богатство паші і... ловецьке щастя.

Прибуло 31 ловців з краю та з закордону, між ними 7 жінок; деякі приїхали власними возами до Брошнева, Перегінська й Осмолоди. Першого оленя стрілила графиня Пальфі М. в IV. ревірі цікавого 14-ака з трьома відгалуженнями.

Разом упало в часі цьогорічного риковиська в цій митрополичій маєтности 27 ловних оленів, а саме: два 18-аки, два 16-аки, пятнадцять 14-аків, шість 12-аків, два 10-аки; з цього: один феноменальний 18-ак, стрілений м-ром Малькольмсоном з Льондону (вінець ваги 10,20 кґ., висоти 116 цм., рожі 25 цм., розложення 80 цм.), найкращий олень Карпат добутий за останніх 25 літ; чотири капітальні: 18-ак, 16-ак, 14-ак, 12-ак; чотирнацять дуже добрих і добрих; вісім середніх і слабших. Селекційному відстрілові підпали три олені.

З прелімінованих до відстрілу в цім році 4 медведів, відстрілено одного. Стан медведів у маєтности Перегінсько дуже добрий, від трьох літ є їх понад сто.

Про успіх Перегінська говорять уже наведені числа, про красу добутих у Перегінську оленевих вінців свідками краєві та сусідські музеї й ловецькі вистави; про 18-ака з цьогорічного риковиська в Перегінську говоритиме Британський Музей.

А. М.

Для нашої будучности не байдуже, чи громадянство сплатить інвалідам затягнений довг, чи покине їх безпомічних власному терпінню!

Новий політичний процес.

В понеділок 19. ц. м. починається у Львові новий політичний процес. Перед судом присяглих стануть: **Микола Лебедь**, якого засудили у варшавському процесі на досмертну вязницю, і **Степан Долинський**, студент медицини в Грацу. Прокуратор притягнув обох до відповідальности під замітом зорганізування нападу в Городку в 1932 р. Підсудних боронитимуть оборонці: **д-р В. Старосольський і д-р Ст. Шухевич.**

До Львова привезли вже у звязку з цим процесом зі Святохресної вязниці Жураківського і Підгайного, які зізнаватимуть як свідки.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Абісинський негус Гайле Селяссіе купив замок на франко-швайцарському пограниччі, віддалений від Женеви на пів години їзди самоходом.

У Швайцарії позичка національної оборони принесла 100,000.000 франків більше, ніж уряд сподівався; надвишку повернуть.

Француський міністр маринарки зареквірував підприємство военного промислу Сотерарль.

Еспанський премієр Лярґо Кавалеро став начальним вождом червоних військ. Міністр закордон. справ обняв провід ґенер. комісаріяту війни, що вестиме політично-суспільну контролю над армією.

Бельгійський амбасадор запевнив міністра Ідена, що бельґ. уряд не нарушує міжнародніх зобовязань, яких піднявся

За кулісами ґрафольоґічної експертизи.

Сильний розвиток ґрафольоґії в останніх роках та її практичне пристосування майже в усіх ділянках суспільного життя, причинилися у великій мірі до спопуляризування цієї вельми практичної науки в найширших колах суспільности.

Кожний з нас знає, як цінну прислугу віддає нам ґрафольоґія, коли йде про обективну оцінку характеру людини. Письмо — це найвірніше дзеркало людської душі — відкриває досвідченому ґрафольоґові дійсну вдачу людини, її погляди на світ, ріжнородні нахили, вроджені здібности тощо.

Досліди над вродженими здібностями людини дуже важні, коли йде про підшукання людині відповідного звання. Багато учнів, що покінчили школи кермуються при виборі звання порадою товаришів та родичів. Часто теж вибирають самі звання, що їм ніби то подобається. Необзнайомлені як воно виглядає дійсно — у життєвій практиці, знеохочені покидають його по якімсь часі та витрачують непотрібно час та гроші.

Неменше важну послугу віддає ґрафольоґія медицині. Оцією ділянкою цікавляться зокрема лікарі нервових недуг та шкільні лікарі. Зміни в психіці зокрема у молоді, виступають рівнобіжно теж і в її письмі. Систематичний дослід письма з ріжних періодів життя дає не тільки вірний образ, але і напрямні, як розвивається характер людини.

З багатьох ділянок ґрафольоґії не менше практичне пристосування найшла теж судова ґрафольоґія. Фальшування документів є так само старе, як і письмо. Сильний розвиток природничих та технічних наук причинився у великій мірі до вирафінованого фальшування ріжнородних документів, друків, банкнотів, тощо. Зручний фальшівник обзнайомлений добре з технічними методами фальшування печаток, відбивання підписів тощо, завдає нераз ґрафольоґові багато праці.

Модерний судовий ґрафольоґ має в такому випадку до помочі велику скількість ріжнородних приладів, фотоґрафічних апаратів тощо. Теоретично набуті відомости та пристосування спеціяльних приладів відграють тут переважно побічну ролю. Куди важніше це ґрафольоґічний хист — хист розпізнати індивідуальні риси письма в найдрібніших його проявах. Буває багато почерків до себе подібних; тому теж не досить ствердити, що вони подібні. Не менш важно розпізнати ріжниці, що заходять між двома письмами.

Деякі судові ґрафольоґи не йдуть за цими загально відомими законами ґрафольоґії. Вони не звертають уваги на куди важніші прикмети письма як нпр. тінювання, натиск пера при писанню та вкінці пропорції між довжиною поодиноких букв. Не менш важним є вигляд так зва-

Д-р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ. 30

Українські політики.

Сильвети наших давніх послів і політичних діячів.

(Докінчення.)

ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД.

Видаючи отсю першу частину своїх споминів про наших давніх послів і політичних діячів з часу відродження української нації, хочу до того образу осіб зясувати ще коротко й обставини, в яких вони жили і працювали як провідні особи української політики.

Перший промінь національної свідомости і почуття одноцілости українського народу в тому часі щойно був заблис у нас від Маркіяна Шашкевича (1837. р.). Отсі почування єдности з Україною висказав Маркіян Шашкевич у сердечній думі побратимові Миколі Устіяновичеві „про цвіт -долю". Цей його заповіт підняли галицькі українці в 1848. р. Не диво, що у „святій годині", на установчих зборах Головної Руської Ради („Ради народної руської") у Львові дня 2. травня 1848. р. зібрані передовсім віддали честь памяти Маркіяна Шашкевича і після того приступили до нарад у справі охорони і піднесення української народности.

Вже незабаром, бо 19. жовтня 1848. р., при відкритті зїзду українських („руських") учених у Львові Микола Устіянович сказав: — Яка це праця жде нас, заки дійдемо до свого відродження! Одначе ні ворожий польський табор, ні жмінка українських прихильників не може відстрашити нас від своєї праці. Осередком життя народу — заявив він далі — стане рідна мова, що у вікових боротьбах трохи не останнім лишилася для нас майном!..

Це був той перший промінь життя на „весні народів", що кликав нашу „жмінку прихильників" проповідувати воскресення українського народу. На жаль, не всі з них повірили, бо не всі вони відчували те чудо у своїй душі (Іван Вагилевич, Яків Головацький), — а всеж таки лишився Маркіян Шашкевич предтеча, що поклав віру як угольний камінь у наших змаганнях.

Майже рівночасно (1839 р.) закликав геній всієї України Тарас Шевченко:

> В Україну ідіть, діти,
> В нашу Україну:
> Там найдете щиру правду,
> А ще може й славу...

І це сонце України не влило ще правдивої віри в душі наших батьків: у відродження і визволення власними силами української нації. Наші діди і батьки все ще шукали тої „сили", що піднеслаб і захистилаб наш нарід: одні у поляків, другі в австрійському уряді, ще інші в царській Росії, що відтак видала присуд смерти на Україну (1876. р.).

Я мав нагоду безпосередньо слухати тих щирих оправдувань: о. Григорія Шашкевича; о. Михайла Козаневича, товариша Маркіяна Шашкевича; о. Олексія Заклинського; дідів і батьків наших, що бачили 1848. рік і не годні були повірити, щоби з тої жмінки інтеліґенції виросла українська нація. Вони думали, що на це треба ще довгих і довгих років, заки з темної маси неграмотних селян і недобитків міщан стане національно свідомий український нарід.

„Дім Народний" у Львові здвигався в гору й гору" — писав у своїй Історії літератури Омелян Огоновський, — а життя просвітне і національне упадало щораз нижче, так, що в роках 1857—1860, крім урядового часопису „Вістник", не було у нас майже ніякого часопису українського, ні літературного ні політичного!" Той „Вістник" для „русинів австрійської держави" виходив у Відні від 1850. р., а наше інтеліґентне громадянство тоді несміливо ще говорило, що „одна єсть Русь, та дві руські народности, а народність малоруська є окрема від російської"... Отсією тезою переконувало тоді наше українське громадянство, як пише Омелян Партицький (1867. р.), „тих многих, що вже самостійність українського народу заперечували, а його мову раз нарічям російського, раз польського язика іменували"...

Той час проблиску до 1868. р. зобразив наш сеніор о. Йосиф Заячківський у своїй промові дня 8. грудня 1868. р. на першому загальному зборі Т-ва „Просвіта" у Львові отсими словами: „Так було, аж поки не засіяв славний рік 1848-ий. І воскрес нарід український, а на чолі народу поставив себе стан духовний. Нарід узнав його за свого проводиря і заступника, узнали його й чужі. Не дивнож, що на нас піднялася вся вража сила, а ми не до борби поставлені, але радше апостоли мира, злякалися тої бурі, — зачали оглядатися позад себе, щоб собі плечі обезпечити, і зацафалися так далеко, що стратилисьмо з очей нарід, — а нарід нас. Тож на наше місце хочете ви, панове, ставати і повести дальше діло просвіти народу там, де ми перестали. За то нарід вам дякує, а Бог най благословить!"

І ті молоденькі братчики-сини увірили, хоча не бачили воскресення! А коли і як це сталося?

них нематеріяльних ліній — рисок, які виконує людина пером при переході від одного слова чи букви до другого. Вони незазначені чорнилом і тому зовемо їх нематеріяльними.

Вельми цінним та помічним у практиці графольоґа є архів почерків із власної практики. На підставі зібраних почерків можна робити досліди над поодинокими рисами характеру у ріжних осіб.

Окрема збірка почерків письма людей з органічними хибами дозволяє в багатьох випадках розпізнати яку органічну хибу має людина (нпр. чи кульгає, не має одної руки, не бачить на одне око, тощо).

До окремого ділу в архіві графольоґа належать письма чисто судового характеру. Це підроблені підписи, печатки, сфальшовані документи, рахунки, банкноти тощо.

Одним з найбільших графольоґічних архівів в Польщі є архів відомого польського графольоґа і судового знавця Генрика Квецінського у Варшаві. Крім великої скількости оригінальних зразків письм залучені до кожнього з них фотоґрафічні світлини, побільшені знимки, власні завваги тощо. Генрик Квецінський автор відомого та единого польського наукового підручника про судову графольоґію*) не задовольняється практичним пристосуванням графольоґії в судівництві, а працює теж науково та витворив на підставі довголітньої практики власні методи, яких уживає зокрема при досліджуванні фальсифікатів.

Наукова лябораторія засоблена часто в прецизійні інструменти доповняє звичайно знання графольоґа. Із важніших приладів на першому місці стоять побільшальні скла, графоскопи, фотографічні апарати до мікро- і макрофотографії.

Коли йде про досліди над невидним письмом якістю чорнила чи паперу, графольоґ пристосовує кремяну лямпу, засоблену у відповідний фільтр.

Під впливом ділання ультрафіолетних промінів кремяної лямпи предмет, що його досліджуємо, починає світити ріжними барвами. Їх інтенсивність та якість змінюються залежно від якости досліджуваного предмету. Письмо писане невидним чорнилом, як теж нераз по мистецьки усунені (вимазані) частини літер, а то й цілі слова флюоризують під діланням промінів кремяної лямпи так, що їх можна легко відчитати та фотографувати.

В останніх роках повстало в Европі міжнародне товариство графольоґів. Метою цього товариства є не тільки постійний звязок між членами поодиноких держав, але передовсім взаємне інформування про наукові досліди і відкриття з ділянки графольоґії в кожній державі зокрема.

Р. Крохмалюк.

*) Henryk Kwieciński: „Grafologia sądowa".

В справі купна решти „Українського Городу" у Львові.

КОМУНІКАТ.

З ініціятиви Старшини Сокола Батька запрошено на нараду представників найповажніших товариств та установ у справі викупна решти „Українського Городу", яка відбулася у Львові 8. VII. ц. р. Зібрані на цій нараді представники визнали себе за Ширший Громадянський Комітет для викупна решти паїв „Українського Городу" у Львові та вибрали Виділ у такому складі: інж. А. Палій — голова, о. канцлер М. Ґалянт — заст. голови, дир. І. Мартюк — секретар, д-р Т. Бурачинський — скарбник і правний дорадник д-р В. Лициняк.

Названий Комітет між ін. рішив:

1) Приступити до викупна решти У. Г., розбираючи паї поміж поодинокі товариства і фізичні особи.

2) Одиничний пай коштуватиме 100 зол. з тим, що правні особи повинні викупити щонайменше 5 паїв.

3) Пайщики стають правними власниками цієї площі аж до хвилини, коли Сокіл-Батько цілковито сплатить повну ціну купна.

4) Сокіл-Батько зобовязується викупити всі паї до 15 літ у той спосіб, що 5 літ не платить нічого, а по 5 роках сплачує кожного року 10% ціни купна аж до повної сплати.

5) Сокіл-Батько устійнить ціну купна з дотеперішніми співвласниками невикупленої площі У. Г. Співвласники невикупленої частини У. Г. зложили Старшині С.-Б. письмом з 24. вересня ц. р. оферту на продаж своїх паїв. Сокіл-Батько повідомив про це Громадянський Комітет викупна У. Г. письмом з 28. вересня ц. р.

У звязку з цим Виділ Г. К. випрацював проєкт розподілу паїв поміж установи, товариства і фізичні особи і ствердив, що викупно решти паїв У. Г. лежить у спромозі нашого громадянства. Потім дня 15. ц. м. вислав письмо до теперішніх співвласників з просьбою виделеґувати уповажненого представника для остаточного устійнення ціни купна і речинця сплати.

По довершенні цих переговорів збереться Ширший Громадянський Комітет разом з повновласником Сокола-Батька для затвердження умови і визначення паїв поміж нових співвласників.

Накінець ствержуємо, що проєктований розділ паїв є того роду, що усі пропоновані нові співвласники могтимуть без великої напруги виконати цей громадянський обовязок і Комітет переконаний, що ніхто від нього не відмовиться.

Інж. А. Палій, голова. І. Мартюк, секретар.

Тоді, коли перейшла підготовна праця в українському народі: при помочі „Просвіти" (1868. р.) з її виданнями для народу і читальнями; — Товариства ім. Шевченка (1874. р.) з його першими виданнями для науки і з першою історією української літератури д-ра Омеляна Огоновського (1887. р.); „Рідної Школи" (1881. р.) з організацією шкільництва та української преси: „Правди" (1867. р.), „Зорі" (1880. р.), „Батьківщини" (1879. р.) і „Діла" (1880. р.) Відтак ми стали поступати вперед у ділянці економічній та в ділянці науки і мистецтва.

В роках вісімдесятих і девятьдесятих минулого століття клали ми основи ідеольоґії і політичної організації українського народу Галицької Землі, щоби проломити перші леди і дійти до визвольного зриву — власними силами. Тоді появляються на обрію галицького українства новіші духом діячі, як Володимир Барвінський, о. Стефан Качала, Юліян Романчук, д-р Олександер Огоновський, Олександер Барвінський, д-р Евген Олесницький, д-р Степан Стоцький, д-р Володимир Охримович, д-р Евген Левицький та інші. Вони піднесли вже живий вогонь визвольних змагань, документуючи їх ділами національно освідомленого українського народу, що став звеличувати у почестях і славі вдячну память Маркіяна Шашкевича, Тараса Шевченка й Івана Франка.

Колиж тих Великих Днів дожили деякі наші діди і батьки та побачили це чудо, то зі сльозами радости витали і благословили нас на дальшу працю...

Українська нація стала рости на очах і доходити своєї державности.

— **Машини до писання і до шиття всяких систем і прибори до них, по найдешевших цінах, прецизійна направа машин всяких систем поручає Юліян Ломаґа — Львів, ул. Валова 11. Одинока українська фірма в тій ділянці. Наука писання на машинах.** 83-115

— **Передплатникам Бібліотеки „Діла"** вислали ми нині 5. том, книжку п. н. „Апостол Черні" — Ольги Кобилянської. Одночасно всі передплатники дістали виказки залеглости на передплату 6 томів, себто за передплату піврічну. На днях появиться 6. том нашої бібліотеки.

— **Перші Загальні Збори** Товариства Українських Студентів Права „Правнича Громада" у Львові, відбудуться в неділю 25 жовтня ц. р. в год. 11. перед полуднем в малій салі Муз. Т-ва ім. М. Лисенка у Львові, при вул. Шашкевича ч. 5/II., з таким порядком нарад: 1. Відкриття Заг. Зборів; 2. Вибір президії; 3. Відчитання статуту Т-ва; 4. Вибір Голови, членів Виділу та Контрольної Комісії Т-ва; 5. Ухвалення висоти вписового і членської вкладки; 6. Внески і запити. — **Члени основники.** 2911

— **Єдина вистава „Наталки-Полтавки" у Великому Театрі у Львові,** яка як ми вже подали до відома, відбудеться 4-го листопада, стягне напевно багато публики, цікавої почути цю нашу першу і найкращу народню оперу у виконанні наших передових оперових і драматичних артистів. Білети можна вже **заздалегідь замовляти в „Союзнім Базарі"** — тим паче, що з огляду на труднощі з винаймом салі Великого Театру, вистава „Наталки" 4-го листопада буде **єдина і не буде повторена.** В „Наталці-Полтавці", яка йтиме з великою орхестрою, беруть участь: Марія Сокіл (Наталка), Леся Кривіцька (Терпилиха), Василь Тисяк (Петро), Петро Сорока (Возний), Іван Романовський (Виборний) — врешті новий прегарний баритон Андрій Поліщук (Микола). Музичний провід веде Антін Рудницький.

— **Вистава А. Н. У. Мистців у честь Митрополита-Ювилята.** VII. вистава Асоціяції Незалежних Українських Мистців відкриється 8. листопада ц. р. в салях Музею Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові. Вистава ця присвячена Митрополитові-Ювилятові, Ексц. А. Шептицькому, що всім своїм життям звязаний не лиш з мистецтвом, а й із українськими мистцями і є меценатом великого розміру. Митрополит Шептицький виїмковим зрозумінням мистецтва двигнув його у нас до тих меж, в яких воно знаходиться нині не лиш тут, у краю, а також і на Вел. Україні і діяльність Його на цьому полі ще далеко не оцінена. У виставі возьмуть участь усі члени Асоціяції і складуться на неї такі відділи: малярство, ґрафіка, різьба й мистецько-оформлена книга та мистецькі друки.

— **Відкриття поїзду-вистави.** В суботу 17. ц. м. відбулось на площі Східних Торгів відкриття поїзду-вистави у присутности львівського віцевоєводи, урядових та військових кол. По відкритті всі учасники відвідали поїзд-виставу.

— **Вчинок гідний наслідування.** В цікавий і гідний спосіб вшановує 60-ліття перем. епископа Преосв. Йосафата Коциловського, о. М. Горечко з Волі Цеклинської. Він пересилає з тої нагоди Рідній Школі свою облігацію державної позички на 100 зол. Таким визначним одноразовим даром дає цей священник з одного боку прилюдний доказ своєї пошани до українського епис-

НОВИНКИ.

— **Видавнича Кооператива „Хортиця"** у Львові цим сповіщає Вш. відборців своїх видань, що частину **II. книжки Магмед Есеад-Бея: „Змова проти світу" (ҐПУ),** віддано до друку й В-во розішле її відборцям зараз по виході в світ. При тій нагоді В-во розсилає чеки ПКО всім тим відборцям, які ще не заплатили за 1-шу частину „Змови проти світу" (1.90 зол.), за повість Чайковського „Полковник Кричевський" (1.90 зл.) і за збірку „С. Петлюра в молодости" (1 зол.), і просить вирівняти залеглости зворотною почтою. Конто ПКО В-ва ч. 503.110. 2906 1-2

— **Футра жіночі і чоловічі** та ріжного роду футряні шкірки поручає по найнижчих цінах Фабрика футер „Хром", Львів, вул. Руська 20, тел. 271·83. 2719 17-?

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів,** Хорущини 5 (побіч кіна „Апольо") **поручає ковдри,** матраци, постелеве біля і ін. Переробляє ковдри по 4 зол., матраци по 6 зол. 1799 59-100

— **Килими глинянські, Федоришин, Львів.** площа св. Духа. Приймає також до направи дивани. 2752 6—10

кола, з другого боку — допомогою Рідній Школі при помочі облігації державної позички скріплюю матеріяльне становище Р. Ш. у Львові, що на основі своїх управнень може ними вирівнювати деякі свої докучливі зобовязання, і тимсамим мати свобідніші руки для дальшої діяльности.

— **Польські патріотичні паради.** В салі міської ради у Львові відбулася 16. ц. м. нарада представників польських організацій, цивільних і військових, при участи урядових чинників у справі патріотичних парад у звязку з роковинами державної незалежности та оборони Львова, що припадають у листопаді. Роковини припадають в днях 30. жовтня, 1. листопада, 11. листопада і 22. листопада. Вибрано окремий екзекутивний комітет, поділений на секції, що займеться програмою та підготовленням патріотичних парад.

— **Осінні збори і засіви.** Несприятлива погода, що тревала майже від половини серпня досі, відбилася погано на зборах і осінніх засівах. Озимі засіви перервано ще в першій половині вересня ц. р. і досі їх не продовжують. Остаточно озимини не засіяно навіть у 50 процентах, особливо в підгірських околицях. Несприятлива погода мала ще й інший вплив. Не тільки опізнила засіви, але й відємно вплинула на веґетацію. Наслідком холодів, зимних дощів і снігів озимина зросла дуже слабо і росте ще слабше. Коли ходить про збори окопових земплодів, то бараболі перестали люди збирати в другій половині березня і щойно в останніх днях взялися до дальшого копання. Назагал сьогорічний збір бараболі далеко слабший від торічного, який був добрий. Бураків не зачали ще взагалі копати. Врожай на ті ростини також слабий. Метеорольоґічні дані вказують на те, що вертається тепло, яке позволить докінчити пильні роботи в полі. Все залежить тільки від того, чи теплі дні потревають довше, інакше годі буде докінчити озимі засіви.

— **Боротьба з доріжнею у Львові**, що розпочалася в пятницю, викликала переполох серед купців. Поліційні стежі перевели масову контролю склепів і виготовили проти 1.200 купців донесення за те, що не подали на своїх виставах ані у склепах приписаних цін. У великій салі розправ городського староства відбувалися з місця карні розправи. За невиявлення цін карано купців гривною від 50 до 200 зол. з заміною на арешт. У звязку з репресійною акцією супроти купців, що не держались урядових приписів, прибула до городського староства делеґація купецької конґреґації, щоб інтервеніювати у свою користь, одначе староста їх не приняв. Дивне тільки, що того самого дня маґістратська цінникова комісія піднесла ціну хліба, а саме: житно-пшеничного до 40 с., а куликівського до 43 с., отже на 3 сотики. Від жнив це вже третя підвишка ціни хліба у Львові! Розуміється, що несподівана і нічим неоправдана підвишка цін хліба викликала серед населення велике обурення.

— **Ліквідація страйку.** Страйк робітників у тартаку Гольдера і Зарваніцера в Калуші скінчився. Робітники підписали збірну умову і дістали значну підвишку плат.

— **Не хотять пекти хліба.** У звязку з цінниковими домаганнями робітників у Косові пекарські підприємці перестали пекти хліб. Те саме зробили пекарні в Городенці, не могучи порозумітись з робітниками та доставцями муки.

— **Дефравдація на почті.** У почтовому уряді на головнім двірці у Львові викрито зловживання, якого допустився асистент Авґуст Шелер, що пропав без вісти. Переведене шконтрум виказало, що Шелер здевравдував 2.000 зол. Дефравдант застрілився, як пізніше виявилося на стриху II. почт. уряду на головному двірці.

— **Преміове льосування щадничих книжечок** П. К. О. відбулося 15. ц. м. у Варшаві По 1.000 зол. дістануть власники книжечок з числами: 6263, 8310, 10217, 10689, 12970, 17094, 17196, 19728 22617, 22875, 29465, 31627, 35548, 35946, 37765, 40232, 47098.

— **Війт здефравдував гроші.** Перемиський суд засудив Івана Лукашова, війта громади Передбіря пов. Яворів на півтора року вязниці за урядові зловживання й спроневірення громадських грошей на шкоду ПЗУВ. у сумі 1.315 зол. Суд припинив йому кару, якщо Лукашів зверне здефравдовані гроші до каси збірної громади Великі Очі.

— **Пожежа рафінерії нафти.** В Дрогобичі вибухла вчора рано пожежа рафінерії нафти. Пожежа знищила маґазини й уладження до фабрикації лімбіту і асфальту. Перший рятунок почала фабрична пожежна сторожа, яка забезпечила всі близькі збірники нафти. Якщо вогонь був би перекинувся на ті всі збірники, пожежа потягнулаб за собою величезні втрати. До пожежі приїхали ще інші пожежні сторожі, що по одногодинній акції зльокалізували вогонь. Причин пожежі не устійнили.

— **3.800 військових осадників на Волині** має 12.560 дітей у шкільному віці. Польська шкільна влада йде осадникам на руку і закладає всюди по кольоніях одно- і двоклясові школи та призначує місця для дітей осадників в недалеких 7-клясових школах. Осадники домагаються ще, щоби уряд платив за удержання їх дітей при семиклясівках по 600 зол. річно, бо, мовляв, осадники мають девять міліонів довгу (оборотовий фонд рільної реформи) і не мають грошей на дальшу освіту своїх дітей.

— **Краєва хроніка.** В Яблониці пов. Надвірна посвячено самоврядний млин, побудований за гроші фонду праці. — У Войнилові пов. Калуш на місцевому жидівському цвинтарі хтось розібрав стіни гробниці і переніс нагробник з одної гробниці до другої. — У Станиславові ст. постерунковий Антін Фізель у самогубному намірі стрілив із службового револьверу собі у серце. Тяжко раненого відставили до шпиталю. — В Бартатові пов. Городок самохід переїхав на смерть господаря Олексу Пристайка, що ловив свиню на дорозі і дістався під колеса. — До бюра каси ощадности в Городку вломилися злодії, але не могли розбити залізної каси, в якій находилася незначна готівка. Опісля сплюндрували бюро повітового виділу на першому поверсі й забрали дрібні гроші із столів урядовців. — В Бисковичах пов. Самбір 70-літній селянин Валентий Копцюх, посварившись зі сином, ударив його сокирою. В часі сіпанини син вирвав батькові сокиру і рубнув його кілька разів у голову. Обох відставлено до шпиталю, при чому стан старого безнадійний.

Ф. БРАДІ.

СЕНЗАЦІЯ.

Одного гарячого, серпневого вечора велика юрба людей, спітнілих і задиханих квапилася до „найбільше відвідуваного в Америці“ театру — як повідомляли про це афіші. Деннники зазначили у своїй „місцевій хроніці“, що місто вечорами було майже порожне, бо всі сидять у театрі „Ріжнородностей“, при цьому всі інші театри мусіли зачинити свої двері. Деякі часописи робили застереження, що місто не зовсім порожне, бо тепер не може помістити всіх мешканців. На кожний випадок афіші стверджували, що це „Святиня вибагливої приємности“ і що дешеві ціни напевно притягнуть усіх інтеліґентних людей.

Програма була дуже ріжноманітна. Щоб сказати коротко: балерини та прімадонни підносили ноги в такт добірної орхестри, акробати їздили на колесах без сідала та складових частин, акробати глузували собі з фізичних законів про рівновагу та притягання землі.

Були теж співаки обох полів, музикальні клоуни, музики, що грали на інструментах і пляшках, а все це закінчувала велика пантоміма.

Програма наближувалася до кінця. Хлопці, що розносили таблиці з числами програми, заповідали появу „Місс Елен“. Завіса пішла вверх. На сцені було напів темно. Рефлектор з балькону кидав світло на маленьку дівчинку.

Мала „місс“ могла мати яких шість літ. В одязі танцюристки, у трикотах рожевого коліру, прилягаючого до тіла, з голими руками, вона пересилала на всі боки цілунки. Мала сині оченята, золотисте волосся і чудово танцювала.

Була така миленька, така добра і така природна, що жінки не могли стриматись від окликів захоплення і за ними повторювали свої признання їх чоловіки. Коли вона скінчила свої піруети задихана і кланялася з цілунками на всі боки, на салі счинилася ціла буря. Ніодна мати на салі не могла згадати, що дома залишила таку саму маленьку дитину. Деякі шепотіли більш-менше такі рефлексії: „Школа її! Така дитина повинна би в такій годині спати, а не...“

Затихли оплески. Нараз серед юрби чути було якийсь крик. Якийсь мужчина встав із свого місця і з останніх крісел партеру йшов уперед через салю. Був високий, кремезний, симпатичний і видко було з його блідого обличчя, що він сильно зворушений.

— Неллі! — кричав він — чи ти мене не пізнаєш?

І наче божевільний простягнув руки до дитини. Всі очі звернулися до нього. Дівчинка дивилася на нього, нічого не розуміючи. Та за хвилину крикнула радісно:

— Татку! татку! Забери мене!

Серед збентеженої авдиторії, що замовкла, чути було виразно її слабий голосочок.

— Де твоя мама, моя дитинко? — спитав незнайомий.

— Умерла! — сказала дитина, закриваючи очі повні сліз. — Як я тішуся, тату, що ти найшов мене!

— Зараз підемо звідси, дитинко!

Та коли він узяв за руку дитину, два швейцари підбігли до нього і стримали його. Акомпаніятор устав від фортепіяну і допомагав їм. Вони тримали його в руках.

— Пустіть мене! — кричав мужчина. — Це моя донька, я мушу її звідси забрати.

Заясніла сцена і зпоза куліс вийшов якийсь панок із суворою міною. Він поклав ніжно руку на рамени дівчинки і спитав чужинця:

— Що це значить? Усі знають, що я — імпресаріо цієї малої артистки. Мені доручила її мама. Я добре відживляю її, одягаю, дбаю за неї, отже чого хочете?

Дитина крикнула:

— Я хочу до свого татка!

— І будеш у мене, дитинко — відповів батько.

— Ні — заявив імпресарій — я на це не можу згодитися!

Тоді батько звернувся до публики:

— Високоповажані гості! Мої дорогі пані та панове! Неллі це моя донька. Її мати покинула мене, втікла. Я від двох літ не бачив своєї дитини, я відкрив її тут випадково.

— Віддайте дитину цьому панові — звернувся гостро якийсь старий пан із публики до імпресарія — а коли ні, тоді...

І підніс уверх пястук, якби хотів сказати, що коли буде треба, то він підтримає свою думку силою.

На салі счинився гомін. Жіноцтво зворушене почало кричати і плакати. Чоловіки нараджувались, що зробити з такою ситуацією.

— Батько має право до своєї дитини!

— Не маєте права тримати її тут!

— Ганьба!

— Геть з імпресарієм!

— Викинути його!

— Злінчувати падлюку!

Імпресарій налякався і втік із сцени. Швейцари пустили батька.

Тоді на сцену ввійшов директор театру.

— Пані та панове! Я чув усе! Не можу допустити до того, щоб у мому театрі ділася кривда. Хоч наш театр заплатив за цю чудесну дитину величезні гроші і тратить у ній найбільшу атракцію своєї програми, моя батьківська совість і людська чемність не дозволяють мені затримувати її у себе. Пане Сміт!

Імпресарій вийшов зпоза куліс:

— Віддайте місс Елен її батькові!

Взяв дитину за руку і підвів її до чужинця. Батько почав цілувати свою донечку, а вона притулилася до нього ніжно головкою.

— **За комунізм.** Окружний суд у Луцьку на виїздній сесії в Горохові розглядав справу 5 селян, яким закинено комуністичну діяльність. Одного обвинуваченого засуджено на 4 роки вязниці, двох по 3 роки й одного на 2 роки.

— **Арештування комуніста.** В Ковельщині переведено масові арештування серед комуністів, що забороняли селянам доставляти рільничі продукти до міст.

— **З Польщі.** При нових вписах до познанського університету не принято ніодного жида. — В Острівку пов. Любомль місцевий парох кс. Вольборський відчитавши в костелі евангеліє, діза безцін хорі та здохлі корови й безроги, щоби зол. різника Вінкента Адамського, що купував став нагло серцевого удару й вмер. — В Остшешові засуджено на 2 роки вязниці і гривну 1000 мясо із них продавати людям.

— **Вбили цілу жидівську родину.** В селі Ставах єндржейовського повіту невідомі бандити вимордували пятеро осіб, **а саме** власника склепу Мошка Шмулевича, його жінку, маму, кузинку й вчителя еврейської мови. Бандити, зрабувавши 100 зол. і ріжні річи, втікли ніким не запримічені. Врятувалася тільки 6-літня донька Шмулевича, що була накрита периною.

— **Хотіли помагати Еспанії.** У селі Лугі, на німецько-польському пограниччі поліція притримала 9-ох молодих людей, які признаилися, що хотіли дістатися до Еспанії та взяти участь у війні.

— **Пригода журналіста.** На поліційний комісаріят у Варшаві прибігла Яніна Острогурська з повідомленням, що її „приятель" Едвард Турковський в приступі фурії рубає й нищить її мешкання. Висланий на місце поліцай не застав уже Турковського в мешканні. Тимчасом довідався про аферу Мечислав Квятковський, керовник варшавської денникарської агенції, й прийшов особисто на місце випадку. Саме тоді налійшов Турковський і побачивши крізь вікно незнайомого мужчину в мешканні, вибив шибу, впав до мешкання і кинувся на Квятковського. Для построху Квятковський добув револьвера і стрілив у повітря. Колиж Турковський не перестав його атакувати, Квятковський стрілив удруге й поцілив його в черево. Раненого перевезено до шпиталю, де він помер.

— **Ластівки ще не відлетіли.** З Познанщини повідомляють, що там появилися масово ластівки. Здогадуються, що ластівки в часі лету на полудне стрінулися з хвилею холоду і мусіли назад вернутись. Можливо, що аж тепер їм пощаститься з летом у вирій.

— **Шкарлятина на Буковині.** Як повідомляють із Чернівець, на Буковині та Бесарабії шириться масово пошесть шкарлятини. В Чернівцях занотовано випадки занедужань навіть серед дорослих осіб.

— Дякую вам, пане директоре! І вам, високоповажані пані та панове, дякую, що ви мені допомогли у такій важній хвилині.

Глядачі почали відступати від сцени і серед них в юрбі йшов незнайомий з дитиною на руках. Глядачі витали його з захопленням, викрикуючи в честь маленької артистки. Коли в салі затихло, вийшов на сцену директор і заявив, що вважає нинішню виставу за закінчену, бо дальші актори-акробати, що мають виступати, занадто зворушені таким епізодом і їх нерви не є такі спокійні, щоб вони могли зважитися на вправи, які загрожують їм нераз смертю.

Ніхто не протестував і публика без найменшого спротиву встала із своїх місць, уся занята історією малої віднайденої сирітки.

— — — — — — — — —

У коридорі театру пів години пізніше міг би був глядач, що там опинився, почути таку розмову:

— Но! Вдалося знаменито! — сказав брюнет.

— Дуже добре обдумане і прегарно переведене — сказав директор. — Мушу тобі признати, що ти, старий, грав як правдивий артист.

— Що я, дурниця, але наша Неллі?

— Вона попросту чудесна дитина!

— Я боявся, що пічну направду плакати, коли вона почала до мене промовляти.

— Акторська кров... Уроджений талант, буде колись велика артистка.

— Вже тепер артистка! скоротила нам вечір.

— Так, мій дорогий! але найсумніше те, що таку штуку можна робити тільки раз в одному місті!

— Но, підемо випити за нашу останню сензацію!

Перекл. а. б.

Кольонізація причиною поширення комунізму.

ЯК ПОСТУПАЄ ПОЛЬОНІЗАЦІЯ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ.

Масовою кольонізацією, будуванням „косцюлків" і „людових домів" намагаються наші сусіди витворити чим швидше польську більшість здовж свого східного кордону. Головну увагу звернули вони на Тернопільщину, де польонізаційна акція під явним патронатом адміністраційної влади і польського духовенства осягнула дійсно великі успіхи і де відсоток поляків доходить уже до 50 проц. Вже нині польські урядовці заявляють самопевно, що при дотеперішнім розмасі польонізаційної акції українці зникнуть у Тернопільщині взагалі з лиця землі. Можливо. Але такі самі „побожні бажання" мала передвоєнна Німеччина кольонізуючи Познанщину і Поморя. Всі теж знаємо з якими наслідками вийшла на цій своїй акції Німеччина.

Одначе ми не сміємо приглядатися з заложеними руками новій хвилі польонізації наших земель, потішаючи себе нпр. безсумнівним провалом німецької кольонізації західних польських земель. Ні! Ми повинні теж подивитися на відворотний бік медалі цієї „германізаційної" акції, себто пригадати собі, яку послідовну протиакцію повели проти зазіхань німців поляки в німецькій займанщині і в цілому світі. Ми не сміємо сидіти з заложеними руками, бо це вимково трудне положення українського народу внаслідок кольонізації використовують комуністи і своєю акцією ослаблюють лише оборону українського народу та допомагають нашим сусідам швидше осягнути свою ціль.

Зразком, які поступи робить кольонізація в Тернопільщині і як причиняється до зросту комунізму по наших селах, є село Купчинці, одно з найбільших сіл у Тернопільському повіті, положене на лівому боці ріки Стрипи. Село наскрізь українське. Було воно під впливом радикалів, завдяки праці покійних уже нині: Павла Думки, колишнього соймового посла, Степана Гарматія, Миколи Ютина та інших. У селі було три фільварки, в трьох частинах села, а саме: 1) На Зарудю — фільварок Завістовських (1000 моргів); 2) на „містечку" — фільварок Янковських-Вшелячинських (700 моргів) і 3) в „кінці" два фільварки: Моравщина та Вісньовщина (1400 моргів). Крім цього землевласники: Янковські-Вшелячинські ще великі простори 7 км. за селом. Там теж заклали вони дві оселі і назвали їх Маріянкою та Юзефівкою — в честь імени жінки Марії та мужа Юзефа. Крім того Вшелячинські мають там ще коло 700 моргів поля, на якім самі господарять. Давніше Маріянка і Юзефівка були присілками Купчинець, тепер стали самостійними громадами. В обо... цих присілках перед війною побудува... Микитка, тепер 90-літній парох у Струп... величкі церковці, які обслуговує тепер парох Купчинець о. Козоріс.

Фільварок Янковського розпарцельовано 10 літ перед війною між місцевих селян при допомозі о. Микитки. При цій нагоді Степан Гарматій купив сам забудований фільварок у селі, який опісля купив від нього лікар д-р Гадишовський, опісля Каса Ощадности в Тернополі і там мешкає тепер лікар д-р Марковський. По війні прийшла черга на парцеляцію фільварку Завістовських. Дещо землі купили місцеві селяни. Одначе простори, а саме під Струпою, довкруги залізничої стації Денисів-Купчинці, коло 300 моргів поля купили кольоністи зі заходу під проводом якогось учителя Зайця і створили нову громаду Ястшембово. Тут і тепер центр збірної громади, себто мешкає війт, є станиця поліції, поштовий уряд. В Ястшембові будують теж „косцюлок" і „дом людови". Решту поля з фільварку Завістовських мало зліцитувати Т-во Кредитове Земське зі Львова за довги. Власник був би зруйнований. І саме з цього клопоту виратували його українські селяни, які дали готівку і при допомозі адвокатів: д-ра Олійника та д-ра Лисого сплатили заставними листами коло 100.000 зол. за Завістовського. При цій нагоді селяни докупили ..., що поля і село Купчинці не втратило ... свого українського вигляду. Одначе щоб ... ще спольонізувати наших селян, адміністрацийна влада розтягнула назву кольонії Ястшембово на оселю тих українських селян, які відбудувалися тепер на полі К. Завістовського.

З двох інших фільварків у Купчинцях, ... перейшли по війні в руки жидів Шатрів, ... Льонгардів з Відня, між польських кольоністів розпарцельовано вже 500 моргів. Сам власник Льонгард залишив собі коло 200 моргів на фільварку Вішньовщини.

Тому, що українським селянам не продають землі, хіба, що вони докуплять дещо з других рук від кольоністів, очевидно за солені гроші, в Купчинцях поширилися по війні впливи партії „Сельроб", а тепер загніздився там комуніст і вдержує звязок з комуністами зі сусідніх сіл н. пр. з Настасова. Болючі досвіди з кольонізацією і послідовною польонізацією є ось цим підкладом, на якім шириться комунізм. Ось де слід шукати головних причин поширення комунізму по наших селах.

Давніше і нині.

Tempora mutantur et nosmutamur in illis. Стара це приповідка, але яка влучна, передовсім в наших часах, коли життя біжить у скорому темпі, коли ми мусимо всі — старі чи молоді — додержати кроку всіляким змінам і пристосуватися до них. Змінюємо все: звички, погляди, смак. Які відмінні є погляди і пляни людей нашої епохи, яке інше відношення до життя та його проблеми!

Одно тільки спільне для всіх поколінь: жажда здобути майно. Хоч і в цьому напрямі зайшла з літами зміна, бо давніше люди прагнули багатства, а тепер хотять тільки забезпечити іствування і спокійну будуччину, одначе гроші є від віків мрією всіх.

На щастя живемо в тих часах, що нашу мрію можемо лекше зреалізувати як давніше, а саме завдяки Державній Льотерії. Істнує вже ціла велика родина, що живе достатньо і спокійно, завдяки виграним на льотерії. А членів цієї великої родини характеризує розсудливість, витривалість і віра, глибока віра, що гра на льотерії не є марнування гроша, але засобом здобуття грошей і то засобом, що не вимагає великого труду ані доходу. Досить тільки памятати про дату тягнення і приготовити на цей день кілька золотих. А тоді лишиться належати до цієї великої щасливої родини спів ... справою часу.

Тому не відкладайте рішиння, щоб маєтком ... щасливцями", але вже тепер засобіться в льос до 37-ої Державної Льотерії, якої тягнення починається 22 ...

—o—

ПЕРЕД СЕСІЄЮ СОЙМУ І СЕНАТУ.

ВАРШАВА, 17. 10. ПАТ. Предсідник ради міністрів ген.. Славой-Складковський відвідав сьогодні маршала сенату п. Олександра Пристора. Темою розмов були справи звязані з програмою найближчої сесії сойму і сенату.

—o—

ЗАЯВА ЛЬОЯЛЬНОСТИ ДЛЯ КИТАЙСЬКОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО УРЯДУ.

ШАНГАЙ, 17. 10. ПАТ. З Гай-Чов повідомляють, що губернатор провінції Шантуну Ган-фу-Куу заявив охоту підпорядкуватись усім директивам центрального уряду.

—o—

УСПІХИ НАЦІОНАЛІСТІВ ПІД МАДРИДОМ.

СЕВІЛЯ, 17. 10. ПАТ. Національні війська, що наступали на полудне від Мадриду, пішли вчора знову вперед і заняли Вальмоядо. Також здобули вони укріплення червоних в околицях Касарубія дель Монте. Кольона Монастерія, що наступає на захід від Мадриду, наблизилась кілька кільометрів до Ескуріялю.

—o—

ВІСТКИ ПРО ПРОДАЖ „ЕНТРАСІЖАН-У" НЕПРАВДИВІ.

ПАРИЖ, 17. 10. ПАТ. В останніх днях кружляли в Парижі вістки, що часопис „Ентрасіжан" продали Раймундові Патенорові. У звязку із цими сплетнями заявив голова адміністраційної ради часопису, що такого проєкту взагалі ніхто не брав під увагу.

ЯК СКРІПЛЮЮТЬСЯ ПОЛЬСЬКІ ПАРОХІЇ.

Власниця Скваряви п. Золочів і власник Белзця п. Золочів жертвували по 10 моргів поля на римо-католицьке приходство у Скваряві.

(Всхуд.)

З театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: „ПІГМАЛІОН", комедія на 5 дій Б. Шова.

Грали цю комедію у Львові кілька разів, востаннє кілька років тому з нагоди гостинних виступів Венгерка. Це клясична песа Шова — прегарно збудована, з оригінальною ідеєю, ще вічно свіжа, з кількома прегарними типами.

Молодий фільольог бере з вулиці дівчину — бруду, затуркану, що говорить жахливим жаргоном і хоче доказати, що систематичною працею над її вимовою зробить з неї великосвітську даму. Дівчина справді перетворюється, але мовознавець разом із своїм приятелем, таким самим дивацем, ні на хвилину не подумав про її духові переживання. Талановита з роду дівчина разом із зверхніми формами мови та товариської поведінки зуміла теж перетворитись духово, добути назверх притаєні в ній чесноти: чесности та здорового, розумного погляду на світ.

Шов дає поруч провідної думки кілька сатиричних типів. Є тут і деякі смішні сторінки фахово-професорської моральности, і великосвітського товариства, і суспільні контрасти у погляді на мораль — представника найнижчої робітничої кляси поруч із представником буржуазії.

„Пігмаліон" не має ні зайвих епізодів, ні надто довгих діяльогів, які часто попадаються в його останніх песах. Драматична акція йде повна наруги, із ступня на ступінь, ні разу неосляблена.

Грали її дуже добре. Красновецький мав, як завсіди, дуже виразну дикцію та силу потрібного збурення. Дзевонська була знаменита як вулична дівчина. Канський був правдивим англійським джентельменом. Найкращу, просто незрівняну креацію смітникаря дав Махальський, що збирав явні оплески підчас самої гри.

М. Р.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

ДВА ПСИ.

В житті безробітного Дмитра Капця „два пси" відограли вирішну ролю, хоч у своїм цілім житті всього двічі грав у преферанса, і оба рази програв, так, як і всі інші життеві двобої...

Вирішну ролю відіграли правдиві, живі „два пси".

Ціла подія скоїлась зовсім припадково. Зовсім байдуже для читача, чи це автентичний факт, чи тільки автентична видумка фейлетоніста. В кожнім разі єдність акції, часу і простору не грають тут ніякої ролі, бо якщо таке не трапилось би у Львові, напевно трапилось би — скажім — у Козовій, де теж соціяльно-економічні проблеми грають провідну мельодію у щоденній життевій какофонії.

Річ у тому, що Капець почав із цілої сили своєї пролетарської душі ненавидіти буржуїв, а що з тими буржуями не мав ніякої змоги зустрічатися у своїх сутеринах, тому ненавидів усіх знайомих і ревно ходив по всіх сходинах. безробітних, де повними грудьми вдихував ідеї „людового фронту", що не перешкоджало йому ходити до церкви, сповідатись і говорити своїй господині „цілую руці".

Вирішна подія прийшла нагло й несподівано, як французька девалюація і максимальні ціни у Львові.

Теорія перемінилась у практику в зовсім ненадійній і невідповідній для обставин хвилині.

Як завжди пішов Капець до „звійонзку".

Говорив добре підгодований товариш із червоною, як його партійні переконання, пикою і довгим як огірок носом:

„...Буржуї, голота, не знають, що з добра робити! Пролетар не має що їсти, а вони по два-три пси годують. Бідний волів би два поросята годувати, щоб дітям страву помастити"...

Таке говорив товариш зі „звійонзку", а його аргументи торощили непевні ще переконання Капця на черепки. Приклад про „два пси" перемінив в одній хвилині Капця у стовідсоткового марксистівського соціялісто-комуніста.

Радий, що пізнав найправдивішу правду, пішов у дільницю, де не було сутерин, тільки прегарні одно- і двоповерхові віллі, щоб наситити свою розбуджену клясову ненависть. Доходив до вугла вулиці, а тут ізза наріжняка муру наставили блискучі очі і гострі вуха два пси.

Закипіла в Капцеві кров... губи затряслися, сперло віддих...

— Два пси!..

За псами вийшов їх власник.

Як магістратський лупій кинувся Капець на нього і здеревів.

Перед ним стояв безжурно усміхаючись, вимахуючи весело каганцями „товариш", що говорив палку, протибуржуйську промову у звійонзку.

— — — — — — —

На цьому місці дозволив я собі поставити точковану лінію, щоб не пояснювати складного, дальшого ходу подій.

В кожному разі „псів" забрали додому, „товариша" до лічниці, а Капця на комісаріят.

Мораль із цього ясна і для буржуїв і пролетарів: пан сходить на пси із надто доброго життя, а пролетар сходить на пана, коли життя буває під псом.

Гіякинт Брунька.

— **Ріжні вістки.** Славна англійська летунка Джім Батен скінчила щасливо великий лет з Льондону до Нової Зеляндії (біля Австралії). — В бразилійській провінції Ріо Гранде до Суль, наступила наслідком дощів величезна повінь, що залила багато місцевостей і копалень. — В Мароку біля місцевости Коль Тізі, впав до глибокого яру автобус, наслідком чого згинуло кільканадцять осіб, а багато є ранених. — Розпочалася правильна летунська комунікація на лінії Рим-Аддіс Абеба.

—o—

ЯПОНЦІ ЗДОБУЛИ ШПИЛЬ ГІМАЛЯЇВ.

ТОКІО, 17. 10. ПАТ. Кореспондент „Нічі-Нічі-Шімбун" повідомляє з Альмори (місто у стіп Гімаляїв): Японська виправа, що складається з 3 студентів токійського університету та журналіста кореспондента „Нічі-Нічі-Шімбун" 5. ц. м. вийшла на шпиль Навда-Кот, 7.000 м. високий. Японці вибралися в цю подорож іще 2. вересня. Як зробили 110 миль дороги основували першу базу. Перший табор був на висоті 5.000 м., другий 5.500 м., третій 5.700 м. і вкінці четверти на висоті 6.000 м.

29. вересня вибралися на шпиль, одначе сильний вихор і сніговія присилували їх вернутися до першого табору.

3. жовтня пустилися знову в дальшу догогу. Вибралися в год. 7.30 рано, причому журналіст узяв зі собою фільмовий апарат. Хоч був сильний вітер, японці 5. ц. м. в год. 14.55 видісталися на шпиль.

ГПУ ВИСЕЛЮЄ „ПІДОЗРІЛИХ".

ГПУ почало масово виселювати „підозрілих" із великих міст. Впродовж вересня виселили 70.000 осіб. З Москви 12.000, Ленінграду 20.000, Харкова 11.000, з Києва 22.000 і т. д. Арештували 40 чужинців, у тому 20 жінок.

ВСЯЧИНА.

ДИВОГЛЯДИ.

КИТАЙСЬКИЙ СОЛОМОН.

В Пекіні відбулася оригінальна розправа проти подружої пари, яку обвинувачували в тому, що поводилася нелюдяно зі своєю служницею і цією поведінкою довела її до самогубства. Тому, що підсудних не признали співвинними у самогубстві служниці, засудили їх тільки за лиху поведінку, а саме жінку засудили на сто бамбусових палиць, а її чоловіка на 50 буків, за те, що не вмів своїй любій жіночці протиставитись та був замало енергійний як голова дому. Зокрема засудив китайський Соломон кожного члена цієї родини на 25 бамбусових буків за співучасть у лихій поведінці, яка спричинила смерть служниці.

ЖЕНЕВСЬКІ МОРАЛІСТИ.

Бельгійський уряд подарував до нової палати Ліґи Націй картину — краєвид із Конґа. Одна із підкомісій Ліґи вражена тим, що на картині була намальована гола муринка, домагалась забрати геть цей образ. З черги запротестував бельгійський уряд. Якщо домагання підкомісії признають слушним, прийдеться — так кепкують собі у Брюселі — половину европейських памятників одягати у штани і спідниці. Також по всіх ґалеріях образів найменше третину треба буде „морально" одягнути. Слід пригадати, що у Брюсселі находиться на одній з головних вулиць криниця з голим хлопчиною, який заступає водограй і його одягають тільки раз на рік в якесь свято.

Всячина.

ОСТАННІ ПАРИСЬКІ „ФІЯКРИ".

У Бульонськім Ліску в Парижі, відбулась з почину часопису „Ентрансіжан" цікава імпреза: „прощальний виїзд" останніх париських повозок. Участь у цій імпрезі брало 5 париських візників, що їх із важким трудом удалося репортерам відшукати. В год. 11. виїхали з Порт де ля Міт повозки, де сиділи визначні мистці, актори і спортсмени. На кінці їхала традиційна поштова каритка з кльовнами Фрателіні. Ціла валка переїхала цілий Бульонський Лісок і при Воротах Майо всі гості висіли. Перша приїхала повозка ч. 1, що нею повозив 67 літний Ґустав Біссерон, який дістав теж першу нагороду 1000 франків.

ПРЕМІЇ ЗА ТОЧНІСТЬ У ТЕАТРІ.

Найгірше лихо театрів — це пізні гості, які входять на салю в часі вистав. Годі забороняти гостям входити на салю, бо зараз всі нарікають а дехто просто перестає ходити до театру, побоючись, що мусітиме чекати в театрі на початок нової дії. Театр „Мішель" найшов вихід із прикрої ситуації. Всім глядачам, що приходять точно перед піднесенням куртини до театру, видають по пачці шоколяди. Висліди були блискучі. Вже першого дня прийшло всьо 5—6 людей запізно.

ДРАМА В ПАРИСЬКІМ ЦИРКУ.

Перед кількома днями скоїлась у париськім цирку жахлива подія. Глядачі пережили кілька хвилин, що морозили кров у жилах і спирали віддих. В цирку пописувалась подружа пара Ширових тресурою освоєних тигрів. Саме цього дня привезли звіринець із Норвеґії. Довга породож, вузькі клітки і нове окруження сильно схвилювали хижаків. Одначе вечірня вистава відбулась.

В год. 9. вечором увійшла до клітки пані Широва, єдина жінка. З початку йшло все спокійно, звірята повинувались спершу присмирниці, але при кінці попису тигр, що його називали Тоскою, відірвався раптом від групи звірят і кинувся прожогом у 12-метровім скоці на Широву. Вона впала під тягарем хижака. Тигр повалився на неї, роздер їй бік і обі груди. Як завжди при небезпечних починах, арену берегли інші присмирники і вони відігнали розлюченого хижака. Широва здобулася ще на стільки сили і геройства, що сама вийшла з арени. Її чоловік рішився продовжувати попис. Попис знов наближався до кінця. Коли Широв, окружений хижаками, кланявся уже глядачам, той самий тигр Тоска знов скочив на присмирника. Широв упав на цирковий столик і зломив собі при тім 3 ребра. Кігті хижака розірвали йому ноги до костей і ранили в долішню частину шлунка. Широв піднявся без чужої помочі при бурхливих оплесках глядачів, але в тій хвилині стратив память. Його винесли за куліси.

Рани Ширової не були небезпечні для життя. Натомісць рани її чоловіка були дуже грізні.

— Що ви зробите з Тоскою? — питались по виставі журналісти інших присмирників.

— Щож маємо з ним робити? Тоска — хижак. Дістане завтра подвійну порцію мяса і можна сподіватись, що у вечорі поводитись буде зовсім спокійно.

— Невже ви будете з ним завтра виступати?

— Очевидно! Адже він зареклямований на афішах. Його представить глядачам мій брат, який ще досі з Тоскою ніколи не працював.

— Алеж це — смертельна небезпека!

— Дарма! Цеж наше ремесло — спокійно відповів присмирник.

—o—

‡ Посмертні згадки.

ОЛЕНА КРУПА.

13. ц. м. померла в Іванівці після короткої недуги Олена Крупа. Похорони відбулися 15. ц. м. при співучасти 8 священників, представників місцевих і повітових установ та великої маси народу, головно жіноцтва з довколичних сіл. Покійна, скінчивши перед кількома роками торговельну школу у Львові, взялася завзято до нар. праці. Не зважаючи на своє слабе здоровля, належала до всіх суспільних організацій на селі, брала діяльну участь у веденні аматорського гуртка та в проводі кооперативи, читальні „Просвіти" й „Лугу". Найбільша заслуга покійної у тому, що поширила культ та пошану до української вишивки. У вільних хвилинах виучувала дівчат крою та вишивання. Дала заробіток багатьом бідним дівчатам, які її заходом виробляли вишивки для „Українського Народнього Мистецтва" у Львові. В мин. році подбала покійна про те, що українські вишивки зі Скалатщини були виставлені на виставі, улаштованій „У. Н. М." у Львові. Вся та ідейна праця не пропала безслідно. Загал громадянства, головнож молодь, яку покійна так любила, гідно прощали її востаннє. Представник „Лугу" вказав у своїм надгробнім слові, що молодь на все буде вірна її ідеалам — любові й жертвенності для Неньки- України.

В. ІЙ П!

о. Омелян Боберський, парох Полюхова Великого помер 15. ц. м. проживши 74 роки. Покійний був діяльним членом усіх культурно-освітніх і господарських товариств. Був добрим батьком, добродієм своєї парохії і ближніх. В. Й. П!

Дописи.

КАЛУЩИНА.

Калущина — „Рідній Школі". Як виходить із підрахунку Головної Управи, Калуш і повіт зложили у діловім році 1935-36 на „Рідну Школу" до Головної Управи квоту 4.519.53 зол., тобто перевищили передбачений контингент на цей повіт на 1.399.53 зол. Треба думати, що жертвенність у цьому році не змаліє, а ще більше зросте.

Жертва отруї. На полях коло села Грабівки найшли трупа мужчини, яким, як виявилося, був господар Роман ... із Грабівки. Судова секція трупа ствердила затроєння денатуратом. Як ми вже нераз це стверджували, у ... селі й сусідніх вкорінився цей незвичайно шкідливий навик, що, крім руйнування здоровля цілих родин, тягне за собою ще до часу також і смертельні випадки, як ось наведений згорі. Цікаво, що Грабівка має к. ... проц. анальфабетів, що підтверджує погляд, що враз з неграмотністю йде „денатурка" й інші отруї. Слід ... розпочати всіми способами боротьбу із „денатуркою" ... разом з неграмотністю!

Концерт М. Дуди. Дня 11. 10. п. р. концертував у Калуші відомий тенор М. Дуда, уроженець Калущини. Концерт пройшов із повжним успіхом. На жаль, дуже лиха погода відстрашила багатьох громадян з повіту, що вибиралися на концерт і навіть закупили були білети. Слід підкреслити громадянський поступок цього співака, що весь дохід із цього концерту жертвував на будову читальняного будинку у рідному селі Верхні і на філію „Просвіти" в Калуші.

Чи легковаження дільниць, заселених українцями? В цьому році приступив магістрат Калуша до поважних праць у місті, зокрема до поправи доріг та хідників. І тут завважуємо одну аномалію. Підчас коли деякі вулиці середмістя дістали широчезні, прегарні хідники, що їх позавидувалоб навіть велике місто, то деякі дільниці, подальше від середмістя, заселені головно українцями, як Загіре, Загробище, Матеве Село й ін., не мають навіть примітивного хідника та бодай 15-свічкової лямпи, хоч платять такі самі податки, зокрема тротуарові, як і інші дільниці. З цієї причини підчас осінньої сльоти грязнуть люди в болотах по вуха серед дійсно египетської темноти. Час найвищий усунути ці середневічні залишки!

Спорт.

ПРОГРАМА НЕДІЛЬНИХ ЗМАГАНЬ:

Грище Цитаделі: год. 10. рано мистецтво А-кляси: Україна II. — Гасмонея II.; год. 12. вполудне мистецтва Окружної Ліги: Україна — Гасмонея.

Грище Т. Ш. Л. (Левандівка): год. 11.30 мистецтва Б-кляси: Україна III. — Т. Ш. Л. II.

Грище Погоні: год. 3. попол. легкоатлетичні змагання з участю Ної, Ізо-Гольо, Н... і Кухарського.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

ДЗВОНИ, літературно-науковий місячник. Львів, серпень-вересень 1936. Р. VI., ч. 8—9. Зміст: Лячерда: Зустріч. — Д. Фальківський: Та й підуж я. — Е. Плужник: Люблю в уяві. — Т. Курпіта: День в загравах; Осінне. — Р. Дурбак: Залішики. — О. Мошура: Смерть діora. — Н. Королева: Перед балем. — І. Марків: Глибока мовчанка. — О. д-р Л. Глинка: Родина і держава в світлі католицької науки. — Д-р Я. Гординський: Життєве питання в повісті Радянської України. — К. Абгарович: Естетика чи етика. — о. д-р Г. Костельник: A priori. — П. І.: 40-ліття творчости В. Королева-Старого. — М. Демкович-Добрянський: На еспанських побоєвищах. — Рецензії.

КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА, економічно-суспільний місячник. Львів, жовтень 1936. Р. IX. Ч. 10. Зміст: На окраю днів. — Господарська програма проф. М. Рапацького. — П. Миговин: Будуччина правдива. — С. Бородаєвський: „Виробничі кооперативи" в СССР. — Хроніка. — О. Колодницький: Кілька уваг про тайльоризм і наукову організацію. — В. Левинський: Громадські спільноти в Галичині на переломі XVIII ст. — Господарська хроніка. — З преси і життя. — Додаток: М. І. Туган-Барановський: Кооперація. ІІ суспільно-економічна природа і мета.

ПОЛІТИЧНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ. — Львів, серпень-вересень 1936. Р. III. Ч. 8-9.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри

Український Молодий Театр „Заграва" під арт. пров. В. Блаваuького.

СКОЛЕ: 19. Х. Голгота. 20. Х. Вініцій і Лігія. 21. Х. Смерть Нерона — „Камо грядеши?"

СТРИЙ: 22. Х. год. 3. попол. Голгота. 22. Х. Вініцій і Лігія. 23. Х. Смерть Нерона — „Камо грядеши?"

ДРОГОБИЧ: 24. Х. Вініцій і Лігія. 25. Х. Смерть Нерона — „Камо грядеши?".

З Дрогобича театр іде до Тустанович і Самбора.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

КОЗОВА:
19. Х. Циганський барон.
20. Х. Муж двох жінок.
21. Х. Дівча з Маслосоюзу.
22. Х. Лев з Абісинії.
З Козови іде театр до Бережан.

Великий Театр:

Неділя, 18. Х. год. 3.30 поп. „На Ляшкові"; год. 7.30 веч. „Пігмаліон".
Понеділок, 19. Х. год. 7.30 веч. „Пігмаліон", комедія Б. Шова.

Цирк „Корона" (вул. Пелчинська).
Неділя 18. Х. дві вистави: 4. попол. 8.30 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: „Малий льорд".
АТЛЯНТИК: „Тайна бригада".
БАНДА: „Жінки в його житті", „Жінка з ...".
ГРАЖИНА: „Графиня Маріца".
КАСИНО: „Маєрлінг".
КОПЕРНИК: „Пастер".
МАРУСЕНЬКА: „Юдель грає на скрипці".
МЕТРО: „Під гарячим небом Аргентини".
МІРАЖ: „За хвилину щастя".
МУЗА: „Спокуса" з Марл. Дітріх.
ПАКС: „Катеринка" та колірові додатки.
ПАЛЯС: „Панна Ліді" з Франціскою Гаâль.
ПАН: „Пан Твардовський".
РАЙ: „Ядзя".
СВІТ: „Спокуса дівчат".

СТИЛЕВЕ: „Кенігсмарк", ревія „З усмішкою на устах".
ТОН: „Нові Тарзанові пригоди".
УТІХА: „Втікач з Яви" і ревія.
ХИМЕРА: „Квітничарка з Пратеру".

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5.)
„Бенервальд".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 18. жовтня 1936.

Відень (506,8) 13.05 Розр. концерт, 15.30 Квартет, 17.05 Музика, 19.30 Пісні й арії, Меркер, сопр., **Братислава** (298,8) 8.30 Діточі пісні, 18.15 Хор, 21.40 Російські романси, **Кошиці** (259,1) 18.00 Церк. пісні Бортнянського у вик. хору, **Прага** (470,2) 8.30 Релігійна музика, 9.10 Сальон. музика, 10.05 Тріо, 11.00 Клясична музика, 16.00 Концерт, 21.35 Віольонч. ресіталь, **Париж** (1648) 9.30 Славні артисти, 15.45 Симф. концерт, 18.00 Легка музика, 20.30 Концерт, **Білгород** (437,3) 12.00 Концерт, 18.50 Віольончеля, **Берлін** (356,7) 10.30 Музика, 20.00 „Ріголето" оп. Верді, **Кенігсвустергавзен** (1571) 10.45 Фантазії на органах Віраіцера, 14.30 Концерт камер. хору, 15.00 Сільське весілля, сценка з муз., 18.30 Гарні мельодії, орх., **Мінхен** (382,2) 10.45 Бахові твори, 16.00 Веч. концерт, **Будапешт** (549,5) 12.30 Орх. концерт, 16.30 Циг. музика, 18.00 Два фортепіяни, 19.30 „Гейша" оп. Джонса, 22.05 Сальон. музика, **Мілано** (368,6) 12.20 Камер. музика 21.20 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 13.00 Розр. концерт, 13.40 Легка музика, 20.45 „Іль камбіяле ді матрімоніо" оп. Россіні, 22.00 Осінь на селі, репортаж.

Понеділок, 19. жовтня 1936.

Відень (506,8) 10.20 Муз. авдиція для шкіл про Бетовена, 11.25 Нар. музика, 17.40 Сп. ресіталь, І. Ріль альт, 19.25 „Севільський цирульник" оп. Россіні, **Братислава** (298,8) 15.40 Сп. ресіталь, 17.25 Форт. ресіталь (у прогр. Барвінський: Прелюдія), **Мор. Острава** (269,5) 17.35 „Пісні молодої" Корнеліюса, 18.10 Нім. авд., веселі пісоньки в супр. лютні, 20.35 Скрипка, **Прага** (470,2) 12.35 Сальон. квартет, 17.35 Чеські нар. пісні, 23.00 Прелюдія і фуга а-дур Баха, **Париж** (1648) 12.00, 13.15, 14.00 Концерт, 18.30 Концерт симф. орх., 21.00 Мандоліна, спів, 21.45 Камер. музика, **Білгород** (437,3) 13.15 Хор, 18.00 Нар. пісні, 20.00 Опера, **Берлін** (356,7) 14.45 Легка музика, 17.00 Різні пісні, І. Прайс сопран, 19.15 Прелюдія Сарабанда й Гіке на віол. Баха, 19.25 Форт. ресіталь, 20.10 Муз.-літ. авдиція, **Кенігсвустергавзен** (1571) 11.40 Для села, 14.00, 16.00 Музика, 18.15 Форт. соната ... моль Шопена, 20.10 Двірська музика з перед 250 літ, **Мінхен** (405,4) 16.30 Концерт мол. талантів (сопран, барит., скр., форт.), 19.00 Нові танкові мельодії, 20.10 З Байрайту: „Легенда про св. Єлисавету" орат. Ліста, **Будапешт** (549,5) 12.05 Циг. музика, 13.30 Сп. ресіталь, 19.00 Сальон. музика, **Мілано** (368,6) 11.30 Легка музика, 17.15 Танк. музика, 20.40 „Ля соріденте Фіренце" („Всміхнена Фльоренція") оп. Рафаелія, **Рим** (420,8) 20.40 Камер. концерт, 21.40 Вок. авд.

Вівторок, 20. жовтня 1936.

Відень (506,8) 12.00 Розр. концерт, 14.00 Твори на віольонч. і форт., 15.20 Весела авдиція, 17.30 Сонати, мецосопр., барит., 20.00 Зов рідного краю, австр. нар. мельодії, 22.20 Форт. ресіталь, **Братислава** (298,8) 17.40 Сольо на флеті, 18.10 форт. ресіталь, 19.10 Словацькі нар. пісні, 19.50 Оперетков мельодії, **Кошиці** (259,1) **18.00 Закарпатські вояцькі пісоньки**, **Мор. Острава** (269,5) 16.10 Концерт, 17.40 Сольо на хроматичній гармонії, **Прага** (470,2) 18.20 Камер. музика, 20.55 Концерт, 22.15 Квартет, **Париж** (1648) 12.00 Легка музика, 17.30 Симф. концерт, 21.45 Вечір пісеньварів, **Білгород** (437,3) 17.20, 19.50 Нар. пісні, 18.00 Рос. романси, **Берлін** (356,7) 16.30 Розр. музика, 19.15 Камер. музика, 20.10 Орх. концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Шотляндські нар. пісні, 20.10 Улюблені танкові капелі грають до танку, **Мінхен** (405,4) 13.15 Легка музика, 20.10 Концерт, **Будапешт** (549,5) 19.00 Сальон. музика, 22.05 Циг. музика, 22.45 Концерт, **Мілано** (368,6) 11.30 Легка музика, 20.45 „Ля камбіяле ді матрімоніо" оп. Россіні, **Рим** (420,8) 13.10 Розр. концерт, 17.15 Камер. концерт, 22.00 Концерт хору римської базиліки.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 18. жовтня 1936.

8.00 Сигнал часу, 8.03 Для села: Хліборобська Газетка, музика з гр. пл., Як ми переломили трудноші при основуванні хліб. торг. кооперативи, 8.40 Сенель: „Алеманд" з гр. пл., 8.45 Програма на нині, 8.50 Ранішній денник, 9.00—10.30 Богослуження, Курант, Репортаж, Дзвони, 10.30 Симф. концерт з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Розр. концерт; у перерві ок. год. 13.00 Театральний огляд, 14.00 Ре-

…портаж із життя, 14.30 Народня капеля, 15.30 Для села: Діяльог, Огляд ринків рільних продуктів, 16.00 Реклям. концерт, 16.15 Легка музика з гр. пл., 16.30 Театр Уяви: „Вальси пані Людвики" з муз., 17.00 Симф. концерт; у перерві ок. год. 18.00 Актуальна гутірка, 19.00 „Письменники та меценас", 19.15. 20.00 Мішаний концерт у вик. Романи Електорович-Вітешакової, форт., І. Спріта, барит., музика з гр. пл., 19.45 Літературні хвилини, 20.20, 20.21, 20.35 Спортові вістки, 20.40 Політичний огляд, 20.50 Вечірній денник. 21.00 На веселій львівській хвилі, 21.30 Форт. твори Сергія Прокофієва, 22.0 Оперові й оперекові фантазії; у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00 Танкова музика з гр. пл.

Понеділок, 19. жовтня 1936

6.30 Ранішня авдиція, 6.33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.15 Ранішній денник, 7.25 Програма на днві, 7.30 Трохи інформацій. 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 11.30 Для старших дітей- У країні слонів і носорогів, Музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Концерт орх., 12.40 Про деякі виховні труднощі, 12.50 Полудневий денник, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Громадські вістки, 15.15 Реклям. концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Розривкова музика з гр. пл., 15.55 Сусп. гутірка: Прогулька на виставі „Стеру", 16.00 Твори Чайковського з гр. пл., 16.15 Новий правопис, практ. вказівки, 16.30 Двофортепіянові твори, 17.00 Від Лещинського до Копарського, 17.15 Сальон тріо, 17.50 Шпиталь і скляні тканини, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10, 18.15 Спортові вістки, 18.20 З Пучінієвих опер, гр. пл., 18.40 Провінціялізм у світлі рефлекторів, 18.50 Для сільської молоді: Що вам скажу про здоровля, 19.00 Воєнна авдиція, 19.30 Сметана: Смичк. квартет е-моль (З мого життя), 20.00 Концерт югосл. музики, Людмили Слатін спів, Петар Думічич форт., 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Літер. вечір: Від Сигетинського до Бжозовського, 21.30 Легка музика з гр. пл., 22.00 Концерт симф. орх.; у перерві в год. 22.55 Останні вістки. 23.00 Танкова музика з гр. пл.

Вівторок, 20. жовтня 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 6.33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.15 Ранішній денник, 7.25 Програма на днві, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авд. для шкіл, 11.30 Для молодших дітей: „Ой, коби ти знала". 11.57 Сигнал часу, 12.03 Падеревський грає, гр. пл., 12.40 Забезпека городів перед зимою 12.50 Полудневий денник, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Рекламовий концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Легка музика з гр. пл., 15.50 Скринька ПКО, 16.30 Концерт, 17.00 З приводу 70-ліття проф. Каз. Твардовського, 17.15 Популярний концерт з гр. пл., 17.50 Монольог Тувіма „Про знайомих", 18.00 Актуальна гутірка, 18.10 Спорт у містах і містечках, 18.20 Легка музика з гр. пл., 18.35 Романтизм і сьогоднішній день, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Школа та життя, 19.20 Концерт орх., 20.00 Муз. фейлетон: Концертове життя в добі диліжансу, 20.15 Симф. концерт; у перерві ок. год. 20.45 Вечірній денник, Актуальна гутірка, 22.30 Від клубка до нитки (Проблема посвяти в літературі) літ. нарис К. Іжиковського, 22.45 Танкова музика з гр. пл.: у перерві в год. 22.55 Останні вістки.

БІРЖА.

Варшава (ПАТ)

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельги бельг 89.68—89.25, Дол. американські 5.31.50 — 5.28.50 Доляри кан. 5.30.50 — 5.27.50, Фльор. гол. 286.75 — 285.05. Франки фр. 24.81 — 24.67, Франки швайцарські 122.55—121.75, Фунти англ. 26.10 — 25.80, Гульд. данц. 100.20 — 99.80. Кор. ч. 16.80—15.60. Кор. дан. 116.54—115.70, Кор. норв. 131.08 — 130.10, Кор. шв. 134.58 — 133.60, Ліри італ. 25.40—24.40, Марки фінл. 11.51—11.30, Марки нім. 118 — 112, Шил. австр. 93—89. Марки нім срібні 127—120

Акції.

Банк Польський 112, 114, Цукор 33, Вугіль 17, Ліпьпоп 15.50, 15.65, 15.55 Стараховичі 37.50.

Папери.

3 інвест. 1 ем. 65, 2 ем. 66, 5 конв. 53, 5 зал. 51, 6 дол. 76.50, 77, 4 прем. дол. 49.50, 7 стаб. 475, 480

Заставні листи.

5 прц. Л. З. Б. Г. 51—54, 4 прц. Л. З. Бк Г. 40—43. 4 і пів прц. Л. З. Бк Гіп. 42—45, 4 прц. ТКЗ. 39—41, 4 і пів прц. ҐТКЗ. 41—44, 4 і пів прц. БҐК. 61—65, 4 прц. БҐК. 61—65.

Долярівка 50—52, 3 інвест. 1 ем. 61—65, 2 ем. 65—68

Збіжжя.

Ціни льоко Львів	від до
Пшениця одн. червона	25.50—26.00
Пшениця зб	24.75—25.25
Пшениця одн. біла	24.75—25.25
Жито І	18.50—18.75
Жито ІІ	18.25—18.75
Ячмінь бр	22.50—27.50
Ячмінь на мливо	20.25—22.50
Ячмінь паст.	19.50—19.75
Овес І не задошений	15.75—16.00
Овес І а легко задош.	15.25—15.75
Овес ІІ не задош	15.25—15.75
Овес ІІ а легко задош.	16.50—14.75

Інші курси без змін.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що від дня 17. жовтня н. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. 1 без опакування	2.35 зол.
1 кг. масла десер. бочкового включно з бочк. опакуванням	2.40 „
1 кг. масла експорт. включно в експортовим опакуванням дає вачет	2.40 „
1 л. молока	0.15 „
1 к. яєць	4.20 „

Тенденція на масло, молоко та на яйця сильна.

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 17. Х. н. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахорізні „М. С." у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Курки І. кл., товсті, без остріґ, щойно від 1.70 кг. вгору	1.05 зол.
Курята І кл. біло й жовтоніжки щойно від 0.80 кг. вгору	0.85 „
Качки товщеві І. кл. щойно від 1.80 кгр. вгору	1.00 „

Слабших сортів від вище поданих, не приймається

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, [illegible]